

Dissapte a 25 de dezembre, dia de la Nativitat del Senyor, comença lo any 1622 segons lo còmputo del present principat, segons la Constitució de Catalunya.

- C. 57v Dimecres a 29, a las 10 de la nit o als tres quarts, morí don Pedro de Montcada, bisbe de Gerona, de febres o per millor dir de passió de ànimo. Aquest home tantós com fou en possessió de son bisbat, essent timorat de consciència, donà en voler regular a sos canonges y féu manament per son official micer T. Cervera al canonge Campinyol que li tingués arrest en casa. Lo Capítol sentí molt no's fes per via de vicariat y que fos lo vicari capitular, y feran que lo canonge no guardàs lo arrest sinó que se pasejàs, y lo bisbe se'l veyà cada dia devant. Appellà lo Capítol pretenent que ab dit manament no avia servat lo orde disposat per lo sant Concili. De tich en tich, ab vuyt o deu mesos li introduïren trenta causes en Roma. Emprengué aquest bisbe la visita de tot son bisbat personalment, aportant per vicari Sebastià Illa, archípestre de Sant Joan sas Abadessas, natural de Ripoll, condexeble meu, y los religiosos de la Companyia de Jesús qui eran lo pare Abella, gran predicador valencià, y lo pare Coll, natural de Ripoll, jove molt bon theòlech del que se quexà lo Capítol y pretengué nullitat de la visita per no haver-hi algun ardiaca o altre dignitat capitular, y appellaren a Roma. Cançat de esta visita anà a la consecració del bisbe de Helna a Vich a 12 del corrent, y de allí o per lo camí se enmalaltí y arribà malalt a Gerona. Y com per estar impedit lo dia de Nadal no pogués dir las missas del Gall y major com se acostuma, y enviàs a dir al Capítol que per no poder-las celebrar enviaria per a celebrar-les al doctor [...] de sa casa, y lo Capítol li respongué de que sa senyoria no vengués estava escusat, però enviar altre

no u intentàs qui no fos capitular, perquè lo rossegarian per la isglésia, rebé tanta còlera que de punt en punt se anà resolent. Denunciada li hagueren la mort en aquest dia, donà infinidas gràcias a Nostre Senyor li hagués donat temps per a regonexer-se y fets ordes de Christià, demanà li aportassen dos arquillas; de la una tragué diner, pagà a tots sos criats y a quants devia, y de la altra, las enquestas avia fetas en visita y encontinent devant sos ulls las féu cremar totas y d'esta manera comanant-se a Nostre Senyor acabà la vida. Lo governador de Catalunya qui residia en Gerona se posà en casa per conservar lo patrimonial y la cambra per lo spoli.

C. 58 Dijous a 30 de dezembre 1622 se mouen tramontanas que duran quatre dias, y com las montanyas estavan plenas de neu fou tant gran lo fret que lo estany de entre Castelló y Roses se vingué a gelar. Mouen-se molts mals de costats.

Divendres 31. En Gerona se mogué molt gran avalot y escàndol entre lo governador don Alexos de Marimon y los capitulàs de la Seu. La causa fou perquè com lo bisbe don Pedro de Montcada hagués fet testament ab llicència del Papa per testar de 15 mil lliures, y en ell dexat o nomenat manumissor al dit don Alexos, aquest en veurer-lo mortal de aquella se era posat en casa y menjat y begut en ella. Y mort lo bisbe venint los officials de la cambra apostòlica per pendrer inventari, lo dit don Alexos hagués dit al canonje Garau Miquel, collector de la cambra, que aquell dia per ser tart se dexàs per al endemà. Lo dia següent, quant lo collector tornà a palàcio, totes les estàncies foren tancadas y lo governador li digué que tenia orde del senyor virey de no dexar-li pendrer cosa, que al que se entén lo governador, en veurer desafuciat al bisbe, degué escriurer al virey y aquell per complaurer al pare natural del bisbe, qui és lo marquès de Aytona (del Consell de estat), degué donar aquest orde y esperant-lo lo governador però havia passat al collector Grau Miquel de un dia al altre. Aquest veyent-se dessabut se n'anà de palàcio per fer sos enantaments, y perquè no és home

molt curtit o per no sentir-se poderós tot sol, traçà embolicar-hi lo Capítol de la Seu de Gerona ab motiu de demanar lo pontifical que sempre sol ser de la primera esposa. O que ell o traçàs o que en Capítol sempre hi ha gent ardent, veusa que volgueren fer: Teniu-me lo ase, metrem en la baralla. Requeriren al dit collector los donàs lo pontifical. Respongué no'l tenia, que'l demanassen al governador. Eligiren per assò al doctor en theologia Baldiri Vergonyós, canonge de dita Seu y ardiaca de Empúrias, y al canonge Cella. Estos, anats a palàcio a demanar al governador lo pontifical, de paraula en paraula uns y altres se descompongueren de manera que los que estavan ab lo governador volgueren llançar per la finestra als canonges, acertàs afferar lo ardiaca al governador per lo coll o per lo collar que'l pensà escanyar y ell fent tornas li pegà alguna punyada en los pits y lo bolcà per terra. Agué y de part a part algunas espasas tiradas, encaraments de pistolas y finalment lo governador restà en lo palau. Aquella tarda en Gerona hi hagué cessasiò *a divinis*. A las horacions se alçà lo entredit per la següent festa, y lo enterro se avia de fer del bisbe. Parà lo negoci en què lo nuncio cometé al bisbe de Barcelona rebés y pagàs tots los deutas y lo residuo restàs per la cambra.

C. 58v

JANER 1622

Dilluns a 3 a la matinada en haver cessat la furor de la tramontana se posà a navar per tota la terra plana y casi sens intermissió; durà quinze dias la tramontana fort y més fort.

C. 61 Divendres a 21 de janer 1622 continuà la tramontana ab grans frets.

Divendres a 21 tota la terra se cobre de neu restant lo dia pardo y ab grans tremontanas. May los nats han vist tant cruel hivern. Corren grans mals de costat.

Dilluns a 24 fui provehit de assessor de la Capitania general de la fortaleza de Rosas y tot lo partit del Empurdà

provehit per lo senyor don Pedro Afan de Ribera, duch de Alcalà y marquès de Tariffa, que ab tal offici sense sou me pagan los set anys he servit al rey y lo memorial que fiu per lo seu jurament en abril de 1621. Jurí per al dit offici a quatre de febrer següent.

- C. 62 Diumenje 30. En un gran fibló de tramontana se perdé devant Marcella una faluga o fragata de dos que passavan de Espanya a Itàlia. Perderen-se vint y sis caxas de moneda y vint y dos personas entre mariners y passatgers, dels quals molts eran fills de senyors de títol de Espanya. La altra salvà un mariner qui saltà ab un cap de corda a la boca y nadant arribà a terra.

Tot lo mes contínuo hi ha hagut tremontanas, frets y geladas cruels; ha morts los arbres, particularment tarongers, causats molts mals de costats.

En aquesta fi de mes moren en Barcelona entre personas senyaladas dona Maria Anna de Cardona, que fou muller de don Galceran, lo que pretenia lo ducat de Cardona contra la duquessa dona Juana. Morí dona Juana de Centellas, comtessa de Centellas, la indefensa; succehí-li dona Violant, sa germana, qui era estada muller de don Henrich de Cardona, governador de Cathalunya, la dona de més fer y més respectada y estimada de quantas hi ha hagut en nostra temporada. La successió del comtat ha pretès don Ramon Blanas, fill de dona Toda de Centellas, y se és fet intitular comte. Ha pretès lo matex don Cristòphol de Centelles, marquès de Quírria, qui viu en València.

- C. 62v En aquest mes vingué a Arbeca tornant de cort lo duch don Henrich de Cardona, y diu-se ve ab intent y orde del rey de procurar veurer si podrà acabar ab la terra, que juren a sa magestat sens venir a ella. Altres diuen que sols perquè acabat lo trienni del virey lo tornen a jurar altra vegada a bé que sa magestat no aya jurat. Per una cosa o per altra se sab envià a cercar al fra Franch, de frares Menors de Sant Francesch, y perquè ell estava malalt, pregà al provincial fra Pere Jover, qui anava a València, passàs per Arbeca, lo qual arribat a Arbeca

des de allí tornà a Barcelona a parlar ab fra Franch, frare del seu orde y al present [?] lo qual té molt la mà en las cosas del govern secular, que en tot se met y en Casa de la Ciutat té gran cabuda des que anà a cort per lo de les monedas que a bé reisqué mal, y la Ciutat may volgué acceptar lo privilegi, ell se és restat ab lo manetg de cosas. Parlat que hagueren los dos s'en tornà lo provincial a Arbeca y de aquí a València que sols estigué una nit en Barcelona. Y en estar esforçat, lo fra Franc anà a Arbeca a veure's ab lo dit duch de Cardona.

C. 63

FEBRER 1622

Dijous a 3. En virtut de privilegi del senyor don Pedro Afan de Ribera, duch de Alcalà, loctinent de sa magestat, dat en Barcelona a vint y quatre de janer prop passat, en mà y poder de don Pedro de Tàpia, capità de la fortalesa de Rosas, jurí per assessor de la capitania general de dita fortalesa y tot lo partit del Empurdà.

Item dit dia en la vila de Madrid estant en forma de pres don Francisco Roig, mon cunyat, en casa del porter del Consell de Aragó li fou legida la sentència ab la qual fou privat de poder obtenir officis de la real magestat y no poder estar a vint lliguas al derredor de ahont se trobe sa magestat y a desterro perpètuu de Catalunya ab cominació de haver de servir deu anys en Orà a son sou y après continuar lo dit desterro y a pagar totas las costas. És se perdut de arrogant y no voler creurer a los parents y amichs bons, sinó a gent violenta y de chacarandina. Déu li do paciència y esmena de sa vida.

Divendres a 4 descobren del cap de Begur trenta y tres vexells cayros grossos de cossaris. Donan avís a la fortaleza de Rosas y tot Empurdà.

C. 63v

Dimarts a 8 en Barcelona morí don Pedro Soler, doctor del real Consell civil, qui era estat regent de Sardenya. *Eius anima requiescat in pace.*

C. 64

Divendres a 11 en la ciutat y terras del paratge de

Roma, a las deu horas abans del mig dia, aparegueren en lo cel tres sols conforme en la relació y discurts cusit en lo present ab aquest senyal ☼.

- C. 64v Dissapte a 12 de febrer 1622. Estos dies en lo port de Palamós entrà un vexell rodó de moros cossaris y arrebatà de algun vexell. Corregueren-li altres molts detràs ben armats y li feren dexar la presa.

Dimarts a 15 en los mars de Argelès en Rosselló, a la matinada, se sentiren tirs de canonades de artilleria a modo de combat. Oyan-se també de Rosas y de tota aqueixa montanya fins al Portús. Aguéy novas après de que de Cap de Creus avian vist a la mar quatre vexells rodons que donavan combat a dos que fugian. Sentiren-se los tirs fins a Besalú. May se ha pogut saber què cosa era.

- C. 66 Dijous a 24 de febrer 1622 en lo Mercadal de Girona rondant lo alguatzir del governador de Catalunya ab un llanterner y un criat trobant set persones volgué'ls regonèxer y tiraren-li quatre pedrenyaladas totas juntas de las quals encontinent morí lo llanterner y lo alguatzir restà traveçat y lo moço ferit. Morí tambe lo alguatzir. A las dotze de la nit lo governador en persona capturà los delinqüents *ut infra* a 25.

A Quedaqués ab una galera arribà don Hierònym Pimentel, venint de Milà, ahont és general de la cavalleria.

Divendres a 25 lo governador de Catalunya don Alexos de Marimon en la ciutat de Girona, après de haver en una posada presos per suspita de las morts de la nit passada a don Joseph, fill de don Bernat d'Olm., don Martí de Sinisterra, Andreu Reart, cavaller, tots de Perpinyà y quatre criats que anavan de Perpinyà a Barcelona y que eran exits en la nit a passajar-se devés las monjas del Mercadal, los posà en presons comunas molt apretats. Juntaren sobre assò los cavallers de Girona son consell y feren grans embaxadas al governador pretenent no'ls podia detenir, però ell los detingué ab grillons havent-los mudats de estànCIAS. Dit dia féu gran escorcoll per moltes casas de cavallers, senyaladament en casa de don Joan Sarriera que no li dexà caxa ni recó per veurer si trobaria pedrenyals.

Prenent las deposicions als cavallers, lo don Josef d'Olms no volgué testificar allegant era alcayt del castell de [...] en Rosselló. Alguns dias après se sabé certament que a bé s'eran trobats los dits cavallers parlant ab las monjas de Sant Feliu quant succehí lo cas, todavia no eran estats ells sinó altres, és a saber : un fill del metge Escura y lo soldat Rafet. Y axí volgué traurer los cavallers presos y ells no volgueren axir perquè avian recorregut al real Consell. *Tandem* per quant a bé los cavallers haguessen recorregut y lo real Consell provehit lletres de recors, may lo senyor virey volgué se enviassen, tingueren per bé exir de la presó com lo governador volia. De hont alguns dias après hisqueren per Gerona uns endiabrats libells famosos contra lo governador. Era Sede vacant y don Bernat de Cardona, ardiaca mayor a qui tocan las jurisdiccions de la Seu vacant, y tragué grans excomunicacions. Penssant lo governador li feya tiro li envià una embaxada que's dexàs de axò y no fes més diligèncias que ja sabia qui u avia fet, dient assò perquè foren informats haver-los fets don Hugo de Cardona, germà del dit ardiaca, lo metge Moret y Francesch Martí de la vila de Castelló, jove escrivent de la cort ecclesiàstica de Gerona.

Dit dia partint del port de Quedaqués la galera ab què anava don Hierònym Pimentel, entraren dos altres en un dia y cascuna tirà son viatge sens esperar-se unas a altrás. *Vide a 29 marts.*

C 67

MARTS 1622

- C. 67v Dilluns a 7 lo vicecanceller Roig publicà en Madrit la electió del bisbe Senjust, de Helna pera Gerona, per mort de don Pedro de Montcada.
- C. 68 Dissapte a 12 lo comte de Osona don Gastó de Montcada, fill del marquès de Aytona, embarcat ab la galera capitana de Catalunya partí de Barcelona per embaxador del rey nostre senyor per al emperador ab embaxada particular. Diu-se que per tractar matrimoni ab la infanta dona Maria, germana del nostre rey.

Del duch de Pastrana se és dit estos dias avia fet morir per justícia a un seu fill natural, perquè tenia concertada una conjuració per matar a dit son para y germans, y alçar-se ab lo estat.

- C. 68v Diumenje a 13 de marts 1622 partí de Palamós la galera capitana nostra tirant son viatge en llevant aportant lo embaxador, y ab ell un gran senyor dels heretges dels cantons de Alemanya que era vingut a tractar ab lo nostro rey. Restà per mal temps molts dias a Coplliure.

Dimarts a 15 partex de Arbeca lo duch de Cardona tornant-se'n a Lucena, y restà sa muller a Arbeca. Diuen va per un gran plet.

- C. 70 Dissapte a 26. Per la estafeta de aquest dissapte escriu don Francisco Sagarriga, cavaller del hàbit de Santiago, al rey nostre senyor contra del vírey en abono dels cavallers catalans en lo fet dels dotze galeons. Que com aya ja més de un any se murmura que lo rey nostre senyor, vist los grans danys que ab vexells rodons fan los cosaris per estos mars (y particularment des que llançaren los moriscos de Espanya), té determinat fer dotze galeons en aquesta costa y fer-los capitanejar a dotze cavallers catalans. Lo vírey ha replicat dos vegadas no's podrian sustentar ni trobar-se en Catalunya dotze cavallers hàbils per assò que, en fi, se entén los volrria castellans. Sabut assò per don Francisco Sagarriga ha acudit a tornar per la nació escrivint a sa magestat y offerint sa persona y onze altres cavallers per al dit effecte. Don Pedro Tàpia y Ulloa, capità de Rosas, me ha dit ha fet lo memorial de lo que avian menester per posar-se a punt y per mantenir-se estos galeons. Diu que per sustento han menester sis cents mil ducats cada any sens contar salaris de general, auditor y aventatjes sinó velam, bastiments, municions, mariners y sou ordinari dels soldats. Y però creu no's faran maiorment que per guarda de estas costas bastan galeras que armades groças no y vénan de cosaris.

Diumenge als 27. Sant dia de Pascua de Resurrecció nostre sanctíssim pare Papa Gregori catorze, en la ciutat

de Roma, canonitzà la senyora mare Teresa, fundadora de la recollectió dels Carmelitas descalços, y al pare Innàcio de Loyola, fundador del orde dels Jesuïtes o capellans que's diuen de la Companyia de Jesús, al pare Francisco Xavier de la mateixa Companyia y a sant Isidoro labrador de Madrid, tots quatre espanyols y un sant presbítero italià. Sia llohat Nostre Senyor en los seus sants per a sempre. Lo italià era florentí, nomenat Philipo del Nero, fundador que era estat de la Isglésia nova, de la qual religió era estat lo cardenal Cèsar Baronio.

En est sant dia lo duch y cardenal de Lerma digué la primera missa en Valladolid, ahont se està de assiento.

C. 70v Dimarts a 29 de març de 1622 dos galeras de la senyoria de Gènova y una del duch de Tuci, Carlos de Oria, arriban al port de Quedaqués venint de Barcelona. Las dos carregadas de moneda, la tercera aporta los embaxadors del gran duch de Florença (y és lo archabisbe de Pisa) y del duch de Urbino. Aquest era arribat en Espanya a 10 de novembre passat. Allí *videas*. Los provincials dels Dominicos y dels Agustins van a Roma a fer generals. Aporta també a don Fernando Afan de Ribera, fill natural del nostre virey, lo duch de Alcalà. És jove de divuit o denou anys, cavaller del hàbit de Sant Yago, que son para lo envia a Milà a servir al rey. Van també a esta galera los comenadors de Malta qui eran anats per la qüestió de la Religió ab los genovesos per la presedència dels estandarts lo hu francès y lo altre italià. Y finalment per Espanya passà don Luís de Montcada, comenador de Casp y Uldecona, germà del marquès de Aytona. Aquestas 3 galeras són las que passaren a 24 febrer. La qüestió dels de la Religió ab la 8.^a era sobre la posta, qual capitana en los ports se ha de posar prop o al costat de la real de Espanya. Avia declarat sobre assò Phelip segon en Aragó, donant la presedència a la Religió, y Philipo 3, en ser mort son para ho avia revocat sens oyr a la Religió. Ha dextat la cosa a disposició del generalíssim segons veurà més convenir a la necessitat y ocasió. En-

tén-se que Gènova se'n guarda perquè may Malta le y
sufrirà posar s'i.

Dimecres a 30. Neva *etiam* en las parts baxes de les
montanyas de Besalú, Gironès y a las Salinas y Paniçàs.

C. 71

ABRIL 1622

C. 72

Dissapte a 9 de abril 1622 en cort ix fama de haver
provehit pera virey de Nàpols al duch de Alba, a qui
donavan pressa per no tenir bona satisfacció del cardenal
Çapata, y que per virey de Catalunya vindria lo duch de
Pastrana, y a València aniria lo marquès de Povar. No
és cosa certa.

Esta semmana havent los diputats de Catalunya com-
prada una galera de las Dreçanas de sa magestat pera
patrona de las de Catalunya, al voler-la llançar en mar,
estant allí los diputats ab tots los forçats y ministrés que
la tiravan, vingué orde del virrey que a pena de la vida
ningú la gosàs llançar en mar sens altre orde de sa excel-
lència. Informant-se los diputats del que era, saberen ho
avia fet perquè los diputats no la avian acabada de pagar,
que restavan a deurer doscentas sinquanta liures per lo
preu de ella. Giraren-les-hi encontinent en taula y vararen
la galera. Assò fou ja en marts abans dels 29, perquè la
galera de Carlos Dòria, que ja a 29 de marts era fora
Barcelona, fou la que tirà a la mar a la patrona dels
diputats.

C. 72v

Dijous a 14 passà alt a mar devant de Rosas, que ve-
nint de llevant avia pres port a Coplliure y la nit abans a
Cadaqués, una galera del duch de Savoya. Diuen aporta
dos embaxadors de la senyoria de Venècia per cas parti-
cular que van a tractar ab lo rey nostre senyor.

C. 73

Dissapte a 16 de abril 1632 entrà ab tremontana a
Coplliure tornant de levant una galera de Gènova.

Dilluns a 18. Com per aquest temps los frares Recollets
del orde de Sant Francesch haguessen obtingut un breu
en forma de motu propri dat a 22 de janer prop passat, cò-

pia del qual va assí ab est senyal de nostre Sant Pare Gregori quinzè, de poder-se cepear de la congregació y província dels Observants, bax del provincial dels quals estavan, y essent vingut lo breu presentat als archabisbe de Tarragona y bisbe de Barcelona, havent-lo remès aquest al arcabisbe, aquell rebut y asseptat y posant al punt ab una carrossa ab quatre mulas se n'anà a Alcover, ahont a 13 de abril present, congregats los guardians de todas las casas de la Recollectió, allí féu son provincial a fra T. Juanyes y quatre definidors, posant la Rellectió en forma de província. Sabent assò lo provincial dels Observants, qui estava en possessió de la presidència, y de ella y de la obediència era privat sens conexenssa de dret, haguda manutenència del real Consell, envià sos vicaris o visitadors en cada casa qui comenssant per visita de la isglésia de grau en grau se apoderaren de todas las claus y officis de las casas, tot en un dia que fou lo diumenge presedent. A La Bisbal obehiren al primer encontre y après los rebotaren. A Figueras demanant los Observants favor a la villa, los fou respost que ni'ls farian mal ni bé ni los subvindrian de la almoyna quotidiana com feyan als Recolets (que la vila los provehia de peix y carn tant quant ne avian menester) per hont destituïts de subvenció o, per millor dir, per resistència que los Recolets y alguns laychs devots han fet als dotze Observants que y eran anats, los pobres adversos se n'hagueren de anar defora sobre la mija nit persò que los Recolets y alguns capellans los avian tinguts tancats arreconats en una estància, y sabent assò la vila los donà refectió y mules per anarse'n. A Tarraça tingueren tancats als Observants quaranta oras sens donar-los a menjar, y axí se n'hagueren de anar.

C. 74 Dissapte a 23 de abril 1622 tirant camí a levant se'n tornà la galera de Savoya que avia aportats los embaxadors de Venècia.

Dit dia al tart, envés las oracions, grans boyras que exidas del mar duraren tota la nit fins lo endemà de matí a las nou horas.

Diumenje a 24 de abril 1622 en lo monastir de Sant Esteve de Banyolas y casa abacial y en persona del matex abat y president del orde fra Anton de Cartella, succehí un cas orrendo. Que a las tres horas y quart de la matinada se sentí un gran estampit súbito, y com los monjos no sentiren més ningú se mogué. Al exir del dia se descubrí enderrocat la meytat del portal de la casa abacial, una quadra y una cambra en la qual lo dit abat dormia, los sostres primer y segon tot en terra, y las parets foranas y dels cap totas cenceras. Encontinent posaren gent a traurer bigas y terra, y al fi trobaren lo cos del abat tot magulat y preterit. Trobaren lo calzer, joyas y plata que tenia en sa cambra y molta cosa de vàlua, perquè ell estava molt rich. Lançaren-se sobre assò diferents judicis si era estat terratrèmol o si força de pólvora, perquè lo dit abat era home molt violent, malvolgut dels súbdits y dels vassalls. Los monjos tenian a bé, qui ab permutas qui ab embarços, exir-se de son convent y anarse'n a altres. Perseguí a molts dels letrats de la Religió de la qual era president, y tenia en ferros a alguns poderosos. Ha's llançat judici contra fra Luiz Call de Corantella, monjo y [...] de dit monastir, qui vivia mitg fugitiu *extra claustrum* en companyia del Dalmau Razet de Girona qui està en mal per la mort del alguatzir del governador de Catalunya. Trobant-se lo dit governador en la ciutat de Gerona en saber aquesta nova se posà en una llitera y anà a Banyolas a fer rebre informacions del cas. És se averiguat indubítadament era estat ab [...] de pólvora y los qui u feren, abans de exir del monastir, avian serrada o llimada la cadena de la porta forana. Trovaren levant la terra lo cos del mort, no cremat sinó magulat, y a la botxaca de les calças una lletra sens peu ab què lo avisavan que aquest dia no's trobàs en Banyolas perquè avia de succehir un gran desastre en ella, y axí seria bé que ell no s'i trobàs, que anàs a Besalú a casa mossèn Sales y allí trobaria un home que li diria lo que avia de fer. Pensà's lo desdixat diferent fet, y envià a cercar al canonge Cartella de Massanet, canonge de Gerona y deute

seu, lo qual li aconsellà se hisqués del convent y se n'anàs a Besalú o ab ell a Gerona alguns dias. No cregué y en guarda de sa persona posà tres o quatre fadrins en sa casa, y lo endemà que se'n fou anat lo canonge, succehí lo cas. Succehit aquest cas com alguns sabian o avian vist qui li avia donada la lletra acusat aquell qui deixa T. Galanxó fou capturat y interrogat. Digué que en un bosch la y avia donada un home que no conexia, altra vegada que don Carlos Alamany, y en efecte comprovada la lletra fou trobat era del dit don Carlos, del qual en temps passat lo pres era estat criat. En efecte, sabent don Carlos lo que passava vingué guiat del governador o de son propri motiu a la ermita que diuen de Sant Marturià, que ara és monastir de Caputxins, y lo governador hi pujà a parlar-li y ell li consedí que avia feta la lletra en ocasió que trobant-se a Besalú en la plaça avia oyt a dos hòmens que no conexia que avian de fer algun desastre en Banyolas, y com ell era parent del dit abat Cartella, persò li avia donat lo dit avís. Assò se digué al principi, però après se sabé que dit don Carlos comptà al governador tot lo que passava. De com fra [...] de Serralta, monjo de dit monastir, qui en dias passats avia robadas 500 lliuras a dit abat, al temps exia de robar-las avia encontrat a fra Luís de Callar y li'n donà un saquet ab 100 lliures perquè callàs y que estant també inculpat lo Serralta de haver robat certas bótas de oli al abat, essent estat trobat en lo furt, s'era absentat y recullit a Tortallà, lloch y baronia del dit don Carlos. Tinguda per lo governador la dita relació (dexant al dit don Carlos en lo dit monastir perquè que's guardàs del rey, que està en sa desgràcia) baixassen a la vila y aquell matex dia tragué de la presó a lo dit Galanxó, criat de don Carlos y posat a dos, que tingué arrestats, cònsols de la vila en llurs casas y presa a la senyora [...] Basseda, muller de [...] Basseda, home rich de dita vila, havent també reconegudas moltes casas de particulars y senyaladament la de mossèn Perpinyà, sercant a son fill Benet Perpinyà. Per altra part, avian acudit de Barcelona dos alguazirs y los cavalls laugers enviats

per lo virey en favor del governador de Catalunya. Destruïren aquella vila. Sabut lo cas per los presidents de la religió de Sant Benet, són anats a Banyolas los abats de Amer, fra don Miquel Alentorn ; lo de Sant Pere de Galligans, fra Vicens Ferrer Caparó, y lo de Sant Martí de Canigó, fra Juallar ; fra Pedro Sanxo, abat de Ripoll. Han estret de presó a fra T. de Serralta, qui en vida y per orde del abat era estat pres com és dit, inculpat de un robo de sinch o sis cents escuts avian robats al dit abat, y perquè après fou trobat *crimine fragranti* que li robava algunas bótas de oli. Posaren també dits abats en presó a dos monjos germans anomenats fra Luíz Call y fra Antoni per sospitas del dit cas, los Alamany. Y que ell dit don Carlos avia concertat ab dit abat lo tornàs a rebrer en convent ab una moderada penitència. Y lo abat ho avia fet de tal manera que la vesprada que fra Serralta se li presentà y li digué se volia posar en presó, lo abat li digué era massa tart que esperàs al matí següent. Y sabent après que ab tot axò s'i era posat encontinent, li envià dos matalfs y llançols y flaçadas, dient no volia estigués mal a pler, y li envià de son plat cada dia. Que estant axí pres aparexent ocasió bona perquè no's pensassen o sospitasen de ell y en ocasió que lo fra Luíz Canter era fora, de qui també aparia no podrian sospitar, concertaren ab fra Antoni Call, germà menor, posàs foch en una pólvora avia més de un any tenian preparada, la qual avian per aquest effecte robada al molí de pólvora de Banyolas. També los dits abats han posat entredit en dit lloch de Banyoles y en molts llochs en las isglésias súbditas al orde dins y fora de Banyolas. Cas orrendo tant com lo del abat de Sant Culgat de Vallès Arnau Remon, del qual és de veurer en lo títol de Crim de sacrilegi en lo volum 3 de les Constitutions de Catalunya y en lo llibre 2 dels Sants de Catalunya del pare Vicens Domènech. Y per asò se han fetas diferents cridas prometent molts premis a qui ho descobrirà. Que lo rey ha promès un home fora de mal solament no sia lo principal y trescentes lliures de premi. Los diputats mil escuts y la villa de Banyolas cent. *Tandem* se és des-

cubert, al que se entén, per lo dit don Carlos quant parlà al governador y après per confessions del fra Luíz Call, de qui lo assessor assumpt micer Marçal de La Bisbal ab engany, dient-li que ja estava descobert lo cas y que no y avia que negar que fra Serralta lo avia confessat extorquí las confessions de tal manera que's posà a plorar y demanà que ja que lo diable lo y avia fet fer no'l tractassen infamement y que l'emparadassen. Y axí comptà avia un any robaren al molí de pólvora de Banyolas mijsa bóta de pólvora y la avian tinguda tot aquex temps emparada y al cap y a la postre la avian posada a punt y ell se n'era anat y son germà fra Anton, per lo concert fet ab ell y ab lo Serralta, hi avia posat foch ab una metxa. Contestà ab ell après lo Serralta, però lo fra Antoni Call negà, digué que son germà no sabia què's deya. Lo virey envià estos dias a Banyolas a micer Ramon, jutge de cort elet de la 3 sala. Assí los abats feren un gran simplicitat de dexar entrar al governador y lliurar-li los presos que la matexa Religió podia castigar, de què se seguí gran disputa si dits abats eran irregulars.

- C. 75v Estos dies de abril lo virey escrigué una carta al capità de la capitania de Catalunya, qui és lo capità Miquel, manant-li a pena de la vida no's partís de Gerona sens tenir altre orde seu. Creu-se vol esperar a don [...] Afan de Ribera qui acompanya a son fill don Ferrando a Milà. Són sen molt sentits los diputats.

Item tres sols (com los de Roma) aparegueren en lo ayre sobre lo poble de Sant Esteve de la Selva, comtat de Empúries.

- C. 76

MAIG 1622

Dilluns a 2 lo rey de França en la Bigorra, prop la islla Jordana, guanyà una batalla als heretges, en la qual periren dotze mil heretges. Pochs dias abans o après un capità seu ne ha vençuts sis mil en altra. *Laudetur Deus*. En Narbona ne feren alimàrias a 8 del corrent.

- C. 76v Dijous a 5 de maig 1622, dia de la Assenssió, mon fill

fra Dalmau, monjo de Sant Miquel de Coxà, partí de Barcelona pera Leyda per estudiar al col·legi de la sua Religió de Sant Benet. Vulla Déu guardar-lo de las deditxas corren los tres de Banyolas y lo fassa un gran servent seu.

Divendres a 6 a la tarda, devant la islla de la Meda, un vexell de moros de alto borde corregué tres vexells de Rosselló que anavan vers Barcelona. Lo hu carregat de ferro, lo altre de pedras, foren presos y lo tercer escapà. La gent se salvà tota.

Dissapte a 7 nova de Madrid que fray [...] Aliaga, dominico, qui era estat confessor del rey mort y inquisidor mayor de Espanya, era tornat a son primer estat, ço és a conventual del monastir de Çaragoça y súbdit a la obediència del dit monastir.

Diumenje a 8 a las quatre de la tarda partí de Barcelona mossèn Altarriba, cavaller conseller en cap, acompanyat de micer [...] Çafont y Batista Caçador, militar, per la embaxada la Ciutat ha delliberat fer a sa magestat per supplicar-lo vinga a jurar y aconsolar aquesta sua ciutat y desagraviar-la dels molts [agравis] que li ha fets son locinent general lo duch de Alcalà, marquès de Tarifa, don Fernando Afan de Ribera. Hisqué com acostuma ab masses devant y trompeta com a senyor de estat, vestida sa gramalla y taula franca dels quil segueixen.

C 77 Dilluns a 9 de maig 1622 partí de Barcelona pera Gerona y Banyolas lo virey acompanyat del regent, thesorero, advocat fiscal y jutge de cort, y micer Francesch Gamis, doctor del real Consell, altre dels consultors del breu apostòlich, y micer Miquel Carreras, assessor del breu. Van per lo cas de la mort del abat. Qui diu que per exprés orde del rey y qui per fer tiro al governador y traurer-lo de Girona que té la terra cançada ab injustas composicions y per més que lo virey li aya escrit dexàs Gerona y se n'anàs a Vich may lo ha volgut obeir. Justs judicis de Déu puix quant ell té ordes de Madrid en favor de Catalunya no'n vol fer res. Altres diuen que per quant sabia avian de venir las galeras que bax se diran y ell

no estava bé ab alguns dels senyors qui venian ab ellas, per no haver-los de hospedar és fugit. Y finalment lo alferes [...] de la companyia de Rosas (de la qual y de son districte ara só assessor) venint de Barcelona ahont era estat enviat a sa excellència per don Pedro de Tapia, capità de dita fortalesa, me ha dit sabia de boca de sa excellència lo principal intent era exir per visitar las fortalezas de Perpinyà, Salças y Rosas, com han fet altres vireys en diferents occasions. Y tot pot ésser veritat. Esta axida del virey no fou sinó lo dimecres següent y lo endemà arribà a Gerona.

C. 77v Dimecres a 11 de maig 1622 al matí partiren de Barcelona per a la cort del rey nostre senyor tramesos per los diputats de Catalunya nou embaxadors, tres per cada estament, és a saber, lo doctor fra Francesch de Copons, abat de Sant Salvador de Abrera ; don Luís Copons, degà de Girona ; fra Josef de Calders, monjo y prior de Sant Cugat de Vallès, y per militars don Francisco de Rocafort y Pau Francesch Jordà y de Gallart (fill del diputat militar), micer Josef Batista Astor (natural de Tortosa habitant en Barcelona). Per los reals micer Phelip Plantí ; micer Francesch Pere Rubí, habitant en Barcelona, natural de Puigcerdà, y micer Hierònym Garau. Van per lo matex efecte que lo conseller perquè axí ho han delliberat los Braços y per donar quexas a sa magestat dels agravis ha fet lo virey a la terra.

Dijous a 12 entraren en Quedaquers onze galeras. Venian dotze juntas de llevant, set de Sicília aportant a don Pedro de Toledo, virey és estat de Sicília (ahont és ara lo príncep Philiberto ab retenció del generalat de la mar), tres de Espanya y la capitana de Nàpols y la capitana de Catalunya. Corregueren gran borrasca en lo golf y perderen molta gent. Las onze entraren a Quedaqués y la capitana de Catalunya se escorregué a Palamós de la qual se estigué ab algun cuidado.

Lo matex dia entrà en Gerona lo virey ab los altrats nomenats a 9 y no féu sinó descansar un poch y picar la matexa tarda pera Banyolas ab exprés orde del rey nostre

senyor, perquè hi ha orde qui l'ha vist. Entrà en Gerona a las nou de matí ab tal pressa que los jurats no foren a temps a exir-lo a rebre y enviàls a dir seria pera la tornada de Banyolas.

- C. 78 Dissapte a 14 de maig 1622 lo virey se partí de Banyolas per a la ciutat de Gerona aportant-sen los presos frares monjos, germans Calls y a fra Serralta, y a un bandoler famós que avian pres poch dias avia, la volta de la marina, anomenat lo Pubil Estrabau, que lo governador se l'avia fet aportar a Banyolas. Arribà la virey la matexa nit a Gerona ab dits presos y tota sa cort. Envià devant ab la guarda de a cavall los dits 3 presos molt de dia, a quatre de la tarda, ynfamement que no devia per amor de la religió. Perquè anant devant de ells a caval lo dit Estrabau, lladre de pas, ells eran posats detràs en sa companyia. 2.º Lo dit Estrabau entrà ab capa a la esquena y a ells los aportaren tots en cos infamement. Posaren-los a la presó lligats cada hu ab grilló ab un llaych al costat y dos hòmens de vista de modo que cada qual té tres guardas. Posats quels agueren a la presó, los cavallers sen tornaren al Pont Mayor a acompanyar al virey al qual hisqueren a rebre los jurats. Posà al monastir de Sant Francesch a las estàncias hi féu lo bisbe Arévalo de Suago.

En Banyolas no y ha restat ningun monjo sinó fra [...] Pol, barcelonès, y per govern de la casa y monastir hi han enviat a fra [...] Cudina de Ripoll, pabordre de Palau, natural de la ciutat de Vich, home de bona vida y exemple. Fan venir de Leyda dos monjos que estudiavan: fra Soler y fra Escura, monjos del matex convent.

Item dit dia en lo terme de Llorà, prop de Gerona, a hora de vespre, sobre la casa de un pagès nomenat Peralta *et circumcirca* plogué sanc en molta quantitat estant lo cel ras y lo dia clar y havent sols una nuvoladeta roja diàfana que despedí la dita sanc y en tanta quantitat que de la que ab lo vent regolfant entrà per una finestra y caygué en lo sostre de posts se aparexia encara lo dilluns següent, que lo rector ne prengué un tros y la anà a denunciar a don Francesc de Aymerich, canonge vicari

general Seu vacant de Girona, present lo canonge Burges qui m'o referí. A 7 de juny, no fiant-me jo de la fama, un pintor de Figueres qui's diu Payra fou també testimoni de vista en dita casa.

- C. 78v Dilluns a 16 de maig 1622 Pau de Altarriba, canceller en cap de Barcelona, anant a la cort del rey nostre senyor per embaxada de la Ciutat, arribà a la venta de Santa Lucía y allí li hisqueren en un cotxo tres embaxadors de Çaragoça pregant-lo entràs a honrrar aquella ciutat ab sa presència. Acceptà la cortesia y pregaren-lo se volgués detanir a la Puebla, que és a dos lleguas de la ciutat. Convidàls aquella nit lo conseller a sopar ab ells en Ocera. Lo endemà los uns anaren a Çaragoça y los altres restaren a la Puebla ahont los pagesos corregueren un toro ensogat per fer-li festa. Allí lo dimecres li vingueren de Çaragoça a demanar la hora volrria entrar. Senyalà lo dijous per la tarda.

Dimechres a 18 aparellan en Girona la casa de micer Valencàs, ciutadà honrrat, per aposentar en ella lo bisbe de Barcelona que y ha de venir per los monjos de Banyolas.

- C. 79 Dijous a 19 de maig 1622 Pau de Altarriba, canceller en cap de Barcelona, partí de la Puebla a una hora passat mitg dia. Entrà en la ciutat de Çaragoça de Aragó a la tarda. A Gállego, que és a mija llegua de la ciutat, se posaren a punt las azèmilas, cotxes y tota la gent de sa companyia. Al monastir de Jhesús los isqueren a rebrer los cavallers catalans qui's trobavan en Çaragoça y altres, particularment lo comte de Vallfogona, don Pedro Aymenrich, don Iban Coscon, lo senyor de Guimerà, don Francesch de Pinós, y los embaxadors catalans que van a la cort per la Diputació; y lo comte posà al conseller a sa mà dreta en un cotxe. A la torre del Fanal hisqueren los jurats acompanyats de molta gent de lustre. Graduaren-se lo conseller a la dreta y lo jurat en cap a la esquerra. Lo conseller ab sa gramalla y dos macers devant. Al paçar a la plaça Mayor per gran festa devant de ell enderrocaren las forcas. Soparen aquella nit conseller, jurats y emba-

xadors predits en casa del jurat segon. Eran 100 de taula servits de 150 plats diferents.

C. 80

Dissapte a 28 en la ciutat de Gerona per lo bisbe de Barcelona don Juan Sentís, inseguint la sentència del jutge del breu apostòlich en presència del senyor virey y doctors del real Consell qui eren ab ell, en la pública plaça de las Cols foren desgraduats de sos òrdens de presbiterat y demés òrdens ecclesiàstichs fra Hierònym de Sarralta y fra Luís Canter, monjos de Banyolas, per lo cas de la mort de son abat. Despullat de totas insígnias clericals encontinent estant ab sotana, escapulari y robeta de llevar o de anar per casa, foren despullats del hàbit monacal per dos abats de la religió y restant en sotanilla de bayeta tots en cos. Foren encontinent lliurats al bras secular com se acostuma. Pretengueren molts que la Seu vacant no podia entrevenir en assò perquè lo bolleto del breu va al bisbe de Gerona. *Tandem* fou fet com tinch scrit. *Vide* a 31.

Dit dia los 4 abats de Sant Benet nomenats a 25 de abril que tenian tractat ab los demés de tenir junta o capítol en Barcelona, escrivueren al abat Pere Juan Güell de Sant Pere de Roda no's mogué per anar a Barcelona, perquè la junta se era porrogada.

Lo matex dia alguns frares dels Observants de Sant Francesch ab un fra comissari de son provincial, acompanyats de una esquadra de cavalls llaugers y de cartas del virey per orde del rey nostre senyor, arribaren a la vila de Figueras per entrar al monastir de Jesús dels Recolets. Estavan los balles y cònsols a completas y requestos per lo alguatzir real que'ls acompanyava, los Observants anaren a fer-los assistència. Lo poble ho féu tant bé que ningú se alterà, però los frares estavan tant ben armats de dins que los de fora vist las pedras tenian preparadas per saludar-los tingueren per bé ab tota pau y quietat donar sos protestos y requestas y rebre sas respostas, las quals des de fora (ab appellacions *ad sanctissimum*) feya un capellà de la Comunitat de la vila, T. Gimbernat, tingueren per bé de girar cua.

C. 80v Dimarts a 31 en la ciutat de Gerona foren morts per justícia en pública plaça ab un garrot cada hu, en la plaça de las Cols, prop lo portal, Hierònym de Serralta y Luíz Call de Corantella, qui eran estats monjos de Banyolas, als quals avian dagradats a 28 del matex. Y après de morts ab dit garrot com a traydors, foren ceparats los caps dels cossos per mans del matex botxí, y los cosos aportats a sepultar a Sant Pere de Galligans, monastir de Gerona del matex orde de Sant Benet, y los caps manà lo senyor virey fossen posats en gàbias de ferro penjats en una torra del monastir de Banyolas ab una pedra que deya lo cas sens los noms dels delinqüents, la qual pedra se gravà en lo monastir de Sant Francesch de Gerona *et multi legerunt*.

C. 81 Lo virey havent rebuda relació del alguatzir y fiscal que ja eran morts en lo supplici los delinqüents, com estava esperant esta relació ab las espuelas calçadas, encontinent se partí de Gerona per tornar a Barcelona y aquella nit se n'anà a dormir a las Mallorquinas. Restaren en Gerona micer Francesch Gamis, doctor del real Consell, consultor del breu, y també micer Plamona, jutge de cort, ab lo fra Anton Call qui encara no estava condemnat, lo qual lo endemà se n'aportaren a Barcelona una tropa de cavalls laugers. Estigué detingut pres fins al any 1630 que fou condemnat a servir al rey *in habitu laycali* en lo penyó de los Vélez tota la vida a sa pròpia costa. *Deposat verbaliter a gradibus et habitu*. Estigué sempre en negativa.

C. 81v

JUNY 1622

Dimecres primer dia de juny 1622, bromas en la matinata que escaldan los blats.

Dijous a dos continuan las bromas matí y tarda, ab algunas exidas de sol que escaldan los blats.

Divendres a 3 a la tarda ploqué y hi hagué molta pedragada que féu mal en diferents térmens del Empurdà, desde Besalú a la mar per las riberas de Fluvià, la Muga

y Ter fins a Torroella de Montgrí. Los térmens més perjudicats són estats Sant Pere Pescador, Vilamacolum, Armentera, la Garriga, Tor, Viladefans, Gausàs y Albons, en lo qual terme últim a dexats los camps y vinyas com si fóssem a Nadal, que en sol aquest terme estiman se ha aportat passadas de vuyt mil corteras de gra. Queyan comunament las pedras com a groças nous y com uns ous de gallina y molts com a ous de oca, que encara lo dimarts següent se'n trobavan de cenceras. Han capoladas totas las teulas de las casas.

- C. 82v Dimecres a 8 de juny 1622 partí de Alcalà de Henares y entrà en Madrid lo conseller en cap de Barcelona ab tant gran acompanyament com enarra la relació estampada que va ab aquest ✱ senyal.

Dijous a 9 vingué avís de Marcella que sis galeras de Biserta, que van en cós, eran a illa d'Eras que espalmavan. Envià's avís al virey que lo castell de Rosas, vila y torres de la costa estan faltas de gent y municions, que perquè en sos tres anys no ha donat sinó una paga los soldats se'n van y hauran de tancar las torres. Respongué que si no las podian guardar que las desemparassen. Replicant: *y si lo enemich hi entra ¿quina honrra serà per Espanya?* respongué: *¿Què pienssan que perderà su magestad aunque pierda una torre?* Indigna resposta de un general y de persona que sia estat estudiant.

- C. 83 Diumenje a 12 tres galeras de Gènova embarcaren en Barcelona quatra centes càrregas de moneda. Y en las fortalesas de Espanya los soldats se moren de fam.

- C. 83v Dijous a 16 en Barcelona se publicaren per al dissapte següent las festas de la canonizació del pare sant Ignaci de Loyola, fundador de la religió de la Companyia de Jhesús, y del sant Francisco Xavier del matex orde, y beatificació del don Luíz Gonzaga del matex orde. Partiren ab tabals, trompetas y menestrils més de sexanta cavallers molt ben adereçats y a cavall exint del col·legi de Betlem y passejant per ciutat. Aportava lo estandart lo comte de Savallà, don Juan de Boxadós, assistint a la dreta don Francesc Sagarriga, del àbit de Santiago, y a

la esquerra don Luís de Montsuar, del àbit de Calatrava, balle general de Catalunya. En la 2.^a filera venian don Juan Ferran, correu mayor, y don Garau Guardiola, loc-tinent de mestre racional, aportant en mitg a [...] Ladó, novell ciutadà honrrat de privilegi concedit per sa ma-gestat y novençà casat ab filla de don Francisco Cassador.

Divendres a 17 entrà lo conseller de Barcelona Pau de Altarriba a parlar ab lo rey nostre senyor ab lo aplauso, acompanyament, rahonament y resposta que va estampat en lo paper que té aquest ✠ senyal.

Dissapte a 18 se comenssaren en lo collegi de la Com-panyia de Jhesús las festas senyaladas a 16. Grans lumi-nàrias en lo collegi y casas particulars dels devots. Digué la missa cantada micer Paulo Pla, ardiaca de Panaders, canonge de la Seu de Barcelona ; lo Evangeli, lo canonge Pere Garcia, doctor en sacra theologia y cànon, y la Epís-tola, lo canonge Miquel Baldó. Predicà lo canonge [...] Paradedà. Y los tres dias següents feren los officis las parròquies. Diu-se que no se han volgut emprar de frares com feren en las festas de las beatificacions perquè ells no son frares sinó capellans recollits. Tenen rahó, que axí los anomena lo sant Concili de Trento. Però jo tem serà estat perquè los frares no'ls fessen los sermons tant satyrichs com avian fet al predicar en las festas de las beatificacions.

- C. 84v Divendres a 24 arribà al port de Rosas una barca de càrrech francesa, de Arlas, que venia de Alger. Diu hi ha pestilència que s'i moren cada dia centenars. Demanà purgació y la vila le y consedia. Nicolau Bofill, tinent del castellà de la Trinitat, me vingué a avisar. Diguí-li no's posàs en contenció ab la vila a qui toca cosa del morbo, sinó que digués per via de estat de guerra que per francesos ahont hi ha tants heretges y per venir de Alger no's tenia per segur, y axí los manàs se allargassen. Y per altra part avisaren als cònsols de Castelló y al governador del comtat qui, a pena de 100 lliures, manà als cònsols de Rosas los llevassen lo tracte, y axí fou fet y en la nit feren alto.

C. 85 Dimarts a 28 los de la vila de Mataró en lo Maresma de Barcelona descubriren vint y sis vaxells de bordo. Alborotàs y posàs tota la costa en armas. Alguns dias abans se eran descubertas des del cap de Begur y no s'era dit.

Item dit dia en Barcelona y son territori hi hagué gran avinguda de aygua. Lo riu Lobregat hisqué de mara y se n'aportà moltes garbas que estavan per los camps. En Cerdanya, Rosselló y en lo Empurdà, terras de Gironès y Besalú, tota la montanya, hi hagué molta aygua y a la plana del comtat de Empúrias y Maresma no fou res salvo que los rius qui venian de aquellas montanyas com lo Ter, Fluvià, la Muga y altres menors cresqueren del curs ordinari a bé que no inundaren la terra però estigueren dias que no pogueren passar, y Fluvià rompé la sirga y se n'aportà la barca.

Los vaxells de alto bordo que descubriren los de Mataró se descubriren també de Barcelona de parts altas, ahont pujava la gent a la fama que n'avian oyda. Y corregué la fama que eran cent trenta vexells. Però moltes personas qui pujaren als campanars de la Seu certificaren que a la matinada las avian vistas y ne avian comptadas vuytanta y sinch que aparexian una ciutat dins la mar a sis lleguas endintre, al que's podia judicar, y axí se preparà tota la marina ben armada com era dit. No degueren dits vexells poder fer camí ab lo temporal que corria o altrament no passaren avant sinó que tota aquella nit y lo endemà dia de sant Pere estigueren en joli.

C. 85v Dijous a 30, dia de la commemoració de sant Pau, en la matinada, entre las dotze y la una, arribà en Barcelona un avís de don Juant Setmenat tramès des de Aramprunyà o Castelldefels, fent a saber que molts moros avian desembarcat en lo Prat (partida que és entre la ciutat y lo dit castell ribera del Lobregat). Arribat lo avís, lo donaren als consellers. Hisqueren moltes caxas per ciutat tocant alarma y cridant lo rebato dels moros. De manera que encontinent se posà tota la ciutat en armas y ab tal número de gent que sols en la muralla de mar passaren de més de vint y sinch mil hòmens tots ab arcabús, espasa y

daga. Lo primer capità qui arribà ab sa companyia a la muralla fou don Bernat Salbà ab los cordoners o passamanners. Hisqué lo duch de Alcalà, virey, loctinent y capità general en un bell cavall con colet y plumas y tres pistolas al arçó de la cella y lo pendó real devant, assistint al seu costat don Juan de Boxadors, comte de Savallà, y don Juan Ferran, correu mayor, ab la insígnia al pit descuberta, don Luíz Descallar, don Garau Guardiola, loctinent de mestre racional, don Luíz Montsuar, balle general, don Juan Dardena, molts altres cavallers ab ells a cavall y altres a peu, capitanejant sas companyias y senyaladament don Batista Falcó tot armat en blanc de cap a peus. Estigueren allí a punt de guerra fins entre tres y quatre que ab lo claror del dia se véu lo mar descubert y sens suspita. Y quant lo senyor virey veu bé la gent de aquella manera digué ab alta veu als circumstants: *Hasta ahora no avia tan bien conocido la grande fidelidad tienen los catalanes a su senyor y rey y no me espanto si el rey les trata con tanta llanesa y les haze tantas mercedes. Porque en Castilla pagándolos a vezes es menester hazellos salir a palos. Qui vidit et audivit testimonium peribuit et scimus quia verum est testimonium eius.* Vingut lo dia vist no y avia perill, tothom se'n tornà a sa casa. Trobà's per compte que sols de la sala de las armas de la Ciutat hisqueren vuyt mil arcabussos. Entén-se eran vexells de Dinamarca que avian aportat blat a Gènova y altras parts de Itàlia ahont hi ha necessitat. Y axí ho referí una pollaca que aportava blat al gran duch de Toscana y les avia trobades a elles que se'n tornavan. Lo que fou causa de aquest avalot va ser que com la vigília y dia de sant Pere ab lo ayguat venia gros lo riu de Lobregat, alguns mariners en la nit anavan ab diferents barcas robant las garbas que lo riu aportava y alguns lladras robaren una vadella als pastors de la Ciutat qui pasturavan en lo Prat. Y com aquestos posaren crit de viafós, imaginaren los de Castelldefels que las barcas fossen de gent de las naus y posaren lo crit de moros.

Aquella matinada los consellers estavan dins lo baluart

de Migdia tancats y fent allí *cuerpo de guardia* provehint des de allí lo que los aparexia. Acostàs i lo virey per voler hi entrar, però ells ab molta cortesia se escusaren y no le y dexaren entrar.

C. 86v

JULIOL 1622

Diumenge a 3 los consellers de Barcelona per lo que als 30 del passat ab lo juntar-se la gent de armas hi hagué alguns desconcerts que los capitans no sabian ahont acudir, ni hi avia quils donàs òrdens, juntaren Consell de guerra de molts cavallers pràctichs y dels capitans forasters entretinguts al lado del virey, y senyalaren puestos a cada confraria per si en altra ocasió s'i trobavan. Assò ja està assentat en Casa la Ciutat. Però com allí los officials guanyan sou per dormir o la turbació los lliga, ningú advertí los bons òrdens que tenen en dita Casa.

C. 88v

Dissapte a 9 de juliol 1622 nova de Madrid de que sa magestat ha elegit al doctor micer Pere Magarola de prior de Santa Anna de Barcelona en bisbe de Helna, per promotió del bisbe Francesch Senjust en bisbe de Gerona.

Diumenje a 10 lo rey nostre senyor, ab carta per als consellers de Barcelona, respongué a la embaxada li aportà Pau Altarriba, conseller en cap, escrivint ab molt regalat terme *bona parola e tristi fati* com apar ab la còpia que va ab aquest ✠ senyal.¹⁰

C. 88

Dissapte a 16 lo governador de Catalunya don Alex de Marimon y Jafra, senyor de las baronias de Sant Marçal, cavaller del orde de Sant Jaume de la Espasa, portant veus de general governador de Catalunya, partí de Gerona y arribà a Figueres a las sis de tarda. Hisqueren lo a rebre-lo allí casi al cap del terme y los cònsols a las forçes de Suana. Anà a jurar a la isglésia.

Nova de Madrit que lo conseller en cap estava tant mal en Madrid que ja los seus y los embaxadors de la Diputació aprellavan los dols. Recobrà.

10. No hi és.

C. 88v Diumenge a 17 en la vila de Castelló de Empúries, per lo governador del comtat foren publicadas las cridas manava publicar lo governador de Catalunya pera que tothom qui's volgués queixar de cavallers o altres privilegiats o balles, acudís a Figueres.

Lo rey Luíz de França estos dias arribà a la sua ciutat de Narbona, y des de allí molts senyors de títol de la sua cort són entrats en Catalunya a visitar lo santuari de Nostra Senyora de Montserrat. Diu-se que sen va a Avinyó, que lo Papa li ha donat territori pera des de allí provehir contra los heretges de Montalbà y Montpellier, per no fiar-se dels seus en campanya. Lo cert és se n'anà a Besiés y lo seu camp sobre Moltalvà y aportà una vintena de cavallers jóvens tots vestits com ell matex per què sia desconegut als qui no l'han vist altrament ni puga ser conegut ab lo vestit. Molts cavallers de Perpinyà y ab ells micer Arquer ab dos cobles de músichs. Anaren també alguns ecclesiàstichs, lo ardiaca Lobet y lo pabor-dre Aldana, lo anaren a veurer a Narbona a hora que dinava y sabent ho ell féu apartar la guarda y los grandes que'l servian, y gustà que los cathalans lo vessen. Diguéls entrassen, que lo rey de França a tothom se mostrava (dient ho per lo que no fa lo nostre) y féu posar los ecclesiàstichs après del archabisbe de Narbona que allí estava, y parlà ab alguns de ells y a un fadrinet fill de mossèn Pagès de Sant Joan, donà una espasa ab las guarnicions dauradas y digué que lo dia de sant Roch pensava donar lo assalt a Montalbà. No estigué en Narbona vint y quatre horas. Los perpinyanesos se n'avian aportada alguna càrrega de neu a Narbona y presentaren al duch de Guisa hun garrafó de vi y altre de aygua fresca, y ell donà tres dobles a cada hu dels qui los aportaren. Los heretges de Montalbà sabent que lo rey hi anava, li offeriren las claus. No las volgué ab las condicions que las hi donavan sinó que'ls volia conquistar y ells han perçò degollats tots los cathòlichs y penjats a molts en la muralla y entre ells a un cònsol cathòlich.

C. 89 Dijous a 21 arribaren a Figueres una tropa de cava-

llers francesos qui tornaven de Nostra Senyora de Montserrat y posant al hostal de las Postas, que's diu ara d'en Gallart, junt al portal de Gerona, demanaren las cambras avian tingudas al venir. Y responent lo hoste que les tenian uns officials del governador de Catalunya, los francesos se comenssaren a burlar dels officials del governador dient: «Aquí són los officials e lo governador a lo bordell». Y volgueren fer alguna forssa contra los francesos los quals se posaren a cridar visca lo rey y voler-los pendrer, y ells ab las espases embaynadas los donavan molt bonas esplavissadas per lo cap y espallas. Volgueren los officials capturar al hoste perquè de paraula feya la part dels francesos, mas ells foren tant gentils hòmens que tragueren bones pistolas totas guarnidas de or y plata y feren dexar lo hoste, y hu de ells ab lo cep del pedrenyal donà una porrada a hu dels comissaris en lo bras, que molts dias hi hagué menester estopadas. Sabent lo governador lo que passava...

Dit dia entra en Catalunya venint de Narbona lo duc de Prenon, padraسته y general del camp del rey de França. Y passant pel Salças lo alcalt lo saludà ab tota la artilleria y tres tirs ab bala a la real. Arribà a Perpinyà que no n'hagueren sentiment. Dormí allí esta nit, y lo endemà estigué allí pasejant la vila ab lo general del castell, mas no entrà en lo castell. Lo altre dia, a 22, ans de dia, anà oyr missa a Nostra Senyora de Gràcia, convent dels Agustins. Y al partir de Perpinyà lo castell lo saludà ab dotze tirs y quatre companyias de soldats a la porta.

Divendres a 22 al tart arribà a Figueres venint de Narbona lo duch de Prenon, padraسته y general del rey de França. Aportava vint y sinc o trenta atzèmilas ab sa recàmara anant a Nostra Senyora de Montserrat. Venia en sa companyia lo marquès Varene. Anà'l a visitar a sa posada lo governador de Catalunya qui's trobava en Figueras al qual lo duch demanà què feya per allí, y també li demanà del nostre rey, si era a Madrid y si la reyna estava prenyada, y comptà com també ho estave la de França, que totes eran de sis mesos pregant a Nostre

Senyor las deslliuràs y donàs fills per a pau de França y Espanya, qui mantinguessen la santa fe catòlica. Féu acompanyar al governador ab moltas atxas blancas. Manifestà que lo qui era passat lo dia abans era lo germà del rey de França duch de. Veja's a ...

- C. 90 Dijous a 28 en la nit una dona en la parròquia de Santa Maria de la Mar en Barcelona matà son marit mentre dormia lançant-li una olla de aygua y oli bullent en lo cap. Fou presa.

Divendres a 29 en Barcelona en la nit a la muralla de Mar, prop lo pont del virey, a cultalladas y estocadas mataren al cavaller Solanell de Ribas, cunyat de micer Ypòlit Montaner, advocat fiscal patrimonial y doctor del real concell, germà de sa muller de dit Montaner.

Dissapte a 30 Concell de Cent en Barcelona.

C. 91

AGOST 1622

Dimarts a 2 passaren devant Rosas, tirant del ponent al levant, vuyt galeras de las escuadras de Nàpols y Sicília, y sen tornaren a Itàlia. És mort don Pedro de Leyva y han donat las galeras de Nàpols a don Octavio de Aragón. Las de Sicília a don Diego Pimentel, fill del comte de Banavent. Las de Espanya al duch de Fernandina.

- C. 92 Dimarts a 9 passen per devant Rosas las galeras del Carlos de Òria, duch de Tuci. Aportan al marquès de Monterey, que torna de la embaxada de Roma. Aporta també lo fra Ribas, provincial dels Dominicos, que deyan era pres de moros. Lo de Tuci se restà a Palamós que no gosa entrar en Barcelona des que cremà una nau catalana.

- C. 92v Dijous a onze per correu propi arribà a don Juan Sentís, bisbe de Barcelona, privilegi del rey per a virey de Catalunya. Diu-se que lo de Alcalà desijava molt ser confirmat. Lo duch de Pastrana està anomenat perquè la terra té odiat al de Alcalà. Però lo de Pastrana no's vol aventurar a venir que no sàpia si la terra lo rebrà. Y axí per fer la prova estava anomenat don Luíz Tena, bisbe de

Tortosa, y per ser odiat de quant fou diputat han anomenat a aquest de Barcelona per tentar lo vado.

- C. 93v Dissapte a 13 trobant-me en la vila de Figueres en casa mon cosí micer Miquel Pujadas Vilar en companyia del doctor micer Francesc Mijavila del real Consell, lo vingué a cercar T. Pachs, lo alguazil del governador de Catalunya. Y poc après tornat dit micer Mijavila envià a cercar a micer [...] Gimbernàt, prevere, beneficiat de Sant Pere de dita vila, syndich dels frares Recolets, y devant de dit mon cosí y de mi li digué que dit governador li avia dit estavan allí sinc frares Observants per entrar al monastir de Figueres y pendrer la obediència dels Recolets, y que dit governador per orde de sa magestat y son loctinent avia de assistir ab tot rigor a la executació. Emperò per respecte de ell dit Mijavila, que era natural de Figueres, volia posar la cosa en aquest tracte ans de anar a executar. Que si los frares Recolets guiats y assegurats volian enviar-li algú o alguns frares o altràs personas intelligents, ell los amostraria los ordres nous tenia del Núncio de Espanya, de la real magestat y del virey, y vistos aquells delliberarian sobre assò que ab bonas tornassen bax la obediència del provincial de la Observància com estavan abans del breu per virtut del qual avian fet provincial de Recolets, rebent en nom de dit provincial Observant aquells sinc frares assegurant-los que no'ls donarian prelat o guardià Observant sinó Recolet, que no estava moltes lliguas luny y que si de assò no se acontentavan ell de força avia de seguir los ordres reals y pasar dits frares Observants dins dita casa o convent de Jhesús. Y que axí ell dit micer Mijavila per no conèixer a uns ni als altres de dits frares ho deya a dit Gimbernàt perquè ell com a syndich ho fes saber als dits Recolets. A las quals paraules dit Gimbernàt respongué ho diria als frares y del que li respondrian donaria relació a sa mercè. De fet a cap de alguna hora (que ja lo governador se cançava de esperar y avia enviat a dit micer Mijavila per la resposta, que's feya tart y ell volia aquella tarda fer la executió) tornat lo dit mossèn Gimbernàt en dita casa devant

dit micer Mijavila y havent-nos cridat als dos cosins Pujadas, li digué avia parlat als pares Recolets de Jhesús y los avia referit de part de sa mercè lo que devant nosaltres li era estat dit, y que aquells havent juntada comunitat o capítol avian resolt y respot que si lo senyor governador sens companyia de frares Observants volia anar y en nom de la real magestat entrar en dit monastir, li obrian las portas de molt bona gana, però si entenia anar-hi ab dits frares perdonàs, que ab los frares hi hauria debat y que en quant al de tornar a la obediència dels Observants conforme estavan abans del bulletó apostòlich no u podian fer sens llicència de son provincial Recolet. Oyda esta resposta del dit syndich lo dit micer Mijavila li digué que se n'anàs ab ell a casa del dit governador y allí boca a boca li tornàs la matexa resposta perquè no diguessen après que y avia mudança o alteració de paraulas, y axí se n'anaren que no'ns volgueren en llur companyia. Poc après de part del dit governador se publicà un bando que tothom de catorze anys en amunt dins un quart se recullís en sa casa a pena de 50 lliures y estar quoranta dias a la presó. Fet assò envià a cercar los cònsols y la gent de Consell ab arcabussos al coll y notificant-los los ordes de sa magestat manà als dits cònsols y gent de Consell assistissen al prior de Santa Maria de Ulla, subdelegat apostòlich, a instància de fra [...] Salas, comissari del provincial de la Observància y a fra T. Torrent, comissari real, pera que entrassen en dit monastir de Jhesús, y axí hi anaren en esta forma (*me alonga sequentia*)¹¹ que devant anavan lo dit prior de Ulla y los sinch frares tots en una filera, tras de ells lo dit Torrent, ab lo balle de Figueres a la dreta y lo notari del governador a la esquerra en altra filera, seguint-los après los massers dels cònsols ells y la gent de Consell. Arribats a la primera porta que és junt al clos, trobant-la tancada ab diverssas barras y posts, fets sos protestos la espallaren. Arribant a la 2.^a porta tocaren la campaneta y cridaren obrissen al Papa,

11. Al ms. diu: «me alonga sequente».

al rey y a la Religió. Féu allí lo dit syndich mossèn Gimbernat alguns protestos no'ls hi permeteren fer ni llevar, ans bé lo capturiaren per resistents als mandatos reals y apostòlichs. Comensaren ab barras a voler llançar las portas y a les hores hisqueren sobre la taulada del monastir quatre o sinch frares ab faldadas de pedras y comenssant a cridar «visca la sancta Religió» tiraren de pedradas als qui estavan baix. Micer Miquel Pujadas Vilar, mon cosí, y jo estàvam a las Creus, y veyent que lo comissari Torrent acestava lo pedranyal fent mostra de voler tirar als frares Recolets de la taulada, diguérem: «Aquest joc se encamina anar mal, anem-nos-ne de assí.» Y a penas hagüerem girat la esquena que sentírem un tir de pedrenyal y hu dels frares de la taulada que cridava: «Ay que m'han mort», y vérem que hu dels frares Observant se posà a córrer per lo camí real tiran devés la vila y cridant que avian mort un frare. Anava ell per lo camí y arribà a la vila més prest que nosaltres, qui anàvam per dalt a la ala de la montanya entre los olivars. Poc après viu entrar en vila los dits frares ab lo prior de Ulla y demás gent, aportant un porter pres a un home dels de Consell y lo comissari Torrent ab dit mossèn Gimbernat, syndich dels Recolets. Demaní perquè aportavan pres al home de Consell. Digueren-me que perquè avia gosat rependrer al dit Torrent de haver mort lo frare Recolet. Manà lo governador aportar los presos a la presó y al sacerdot posar en cadena, y perquè al altre lo gosà anar a veurer un fill seu en la hora, lo posaren a la presó. Mossèn T. Morera, notari request per lo dit syndich llevàs alguns actes no u gosà fer sens llicència del governador. Anà la y a demanar no'l volgué oyr. Sé u de boca del propri Morera, perquè posat entre lo arch y la paret me demanà de consell què faria per no incidir en la pena de la Constitució. Finalment vist per lo governador que los Recolets no obeïan, féu crida que tots los caps de casas ab sas armas a punt acudissen a sa casa. Quant los tingué junt, los envià ab l'orde que dalt està dit, y dos carretadas de llenya devant, a posar foch a las portas del monastir. Feya's vespre y

jo men volia tornar a ma casa de Castelló, y a la que hisquí de vila sentí sis o vuyt tirs de foch envers lo monastir. En effecta, los Observants entraren y posaren en presons als Recolets, y lo governador escrigué a las veguerías de Gerona y Besalú que vinguessen ab sas gents. Los de la part dels Recolets se quexan de la mort del frare. Los Observants diuen no y ha tal mort, sino que lo frare fou taymat que's dexà caurer.

- C. 95 Diumenje a 14 de agost 1622. Lo fra Salas, Observant, presentà als cònsols y Consell de la vila de Figueras una carta del virey perquè dexassen als Observants la pitança que solian donar als Recolets y perquè n'i havia alguns que recalcitavan dient no podian ser forçats a donar de aquí avant lo que fins a les hores avian donat per almoyna. Venint lo governador de missa y fent-li cort molta gent al entrar en casa, féu círculo o corona y posat en conversació de llans en llans vingué a representar-los lo que avia costat a Çaragoça lo resistir a la voluntat real y lo de las casas derrocaren en Taragona per las qüestions tenian ab lo arcabisbe y finalment vingué a caurer farian lo matex las gents de las vegarias si no donavan las pitanças als Observants, amanaçant posaria vint o trenta hòmens en cada casa dels renitents ab què, y ab lo rumor se mogué de que ja la bandera de Besalú baxava, se posà tal temor en la gent de Consell que delliberaren donar las pitanças als frares. Deman jo si assò és tenir cosa certa y pròpria, si és guardar la regla del pare sant Francesch.

Dilluns a 15 se féu en Barcelona festa pública ab tres dies de alimàrias per lo novell breu per la Sanctedat de Gregori catorzè despedit en favor de la opinió de la Immaculada Concepció de Nostra Senyora, y foren tant grans que és comuna opinió que nunca foren vistes iguals en Barcelona. Perquè las altras feren los officials y ministres de las casas de la Ciutat, Diputació, Capítol y tribunals de Lotja y reals, però estas cada particular devot. Estigué lo claustro de la Seu molt entapissat y ab grans geroglífichs y tota manera de versos y llenguas ab sos propis caràcters y molts de mordaces y satyrichs en castellà y sem-

blantment emblemas molt satyrichs. Era vinguda la cosa a térmens que la ciutat avia trobat que lo convent de Santa Catherina màrtir era estat parròchia que la ciutat la avia encomanada als frares Predicadors y corria fama volian los consellers revocar la comanda si los Dominicos no aguessen celebrada esta festa com no la avian celebrada lo any 19 ab lo altre breu. En fin lo provincial Ribes que s'i trobava, los féu fer alimàrias y molt grandiosas y ab molta música sobre la isglésia las 3 nits. Féu-se en aquest dia solemne processó ab totas las confrarias, banderas, clero, religions y solemnitat, y per lo matex camí que lo dia del Corpus. *Vide* a 25 setembre.

C. 96

Dissapte a 20 en Barcelona se tingué Consell de Cent molt de prompte per causa de una carta del conseller en cap qui és en cort per la estafeta vinguda als consellers que són assí. Ab la qual escrivia que lo vicecanceller de Aragó lo avia molt pregat de part de la real magestat los escrivés volguessen acceptar la provisió de virey sa magestat avia feta del bisbe de Barcelona per lo que's deya públicament no'l volian jurar y considerassen que sa magestat per ara no podia venir a jurar per estar las cosas de la cort alteradas ab dos morts se són fetas pochs dias fa de las personas del comte de Villamediana, don [?] de Tascí, correu mayor, y de don Ferrando Pimentel, fill del quondam comte de Benavent, canonge y ardiaca de Toledo, als quals en mitg de la calle Mayor y a las portas de pal·lacio avian morts a punyaladas, de què inculpan de mandant al almirant de Castella en venjança de algun agravi que los morts o lo altre de ells diuen avian fet a alguna senyora anant a la porta de algun cotxo. La veritat fou lo que està escrit en lo paper qui està assí entrellordat ab aquest ✠ senyal.¹² En fi, la carta tocava alguna cosa acerca de assò y representava lo perill de las cosas de allí y que detenía a sa magestat de la vinguda de assí. Avia y també carta del matex vicecanceller a aquest propòsit y ab algunas amenaças. Legidas las letras y feta la proposició

12. No hi és.

per lo conceller segon, tot lo Consell fou de vot y parer no sen parlàs fins que fos a la ocasió, quant lo bisbe presentàs son privilegi. Y tornant a proposar lo dit conseller segons que respondrian a la carta dels canseller y conceller en cap foren de parer los de Consell que no se'ls respongués res que no era cartas meresqués resposta. (Assò feya posar a 27.)

- C. 97 Divendres a 26. A Cadaqués tocan tres falugas aportant per a levant un capellà ab alguns criats. Diuen va per embaxador al duch de Màntua.

Dissapte a 27 de agost 1622. En aquest dia se tingué en Barcelona lo Concell de Cent que per error anticipadament fou posat a 20. Y entretant que lo dit Consell estigué ajuntat estigué també aplegat lo Bras militar en la Seu y féu embaxada al Concell de Cent fent-los saber que estava ajuntat y si la Ciutat volia de ells alguna cosa que poguessen ajudar-li a ben deslliberar. No sonà bé.

En Barcelona los frares de Sant Francesch que's diuen Menors comenssaren fer alimàries per lo breu nou de la opinió de la Immaculada Concepció de Nostra Senyora y lo endemà diumenje feren la processó.

Diumenje a 28 los frares Menors de Sant Francesc de Barcelona fan la professó senyalada lo dia presedent, aportant en ella la image de Nostra Senyora sobre un bell drach ab molts lletreros. Avia y en la processó passats de dos cents frares. Estava lo claustro de Sant Francesc tot entapissat y rodat de molts hieroglífichs y versos de tota manera entre los quals ni avia alguns de tant satyrichs que provocaren a algunas personas a enfado y a perill de alguna malaventura.

- C. 98 Estos dies lo duch de Alcalà embarcà sa roba per la mayor part en una nau y part en quatre galeras de Gènova per anar-sen mal pagat del rey y mal quist de la terra, que ha agraviada y destruïda, y a mi llançat a perdrer per ser cunyat de don Francisco Roig ab qui ell té sas pacions sens haver-hi jo tingut part ni quart.

- C. 99 Dimarts a 6 ab quatre galeras de Gènova a las sis de la tarda se embarcà lo duch de Alcalà, marquès de Tarifa, ab sa muller y família per tornars-sen a Sevilla. Embarcà's ab ell lo regent micer Ferrús, advocat fiscal. Se n'anà per terra a Tarragona ahon dit virey fa compte estar fins a deu del corrent en què acaba son trienni. Y de aquí pendrà la colla per a Sevilla. Vaja en lo beneit nom de Déu, que bé me ha fet treballar y mal m'o ha agraït havent eligits altres jòvens qui no le y tenian servit a ell ni al rey nostre senyor. *Maledictus homo qui confidit in homine. Bonum est sperare in Domino quam sperare in principibus.*

- C. 100 Dissapte a 10 en Tarragona se embarcà lo duch de Alcalà, virey que era estat de Catalunya. Va se'n a sa terra, Sevilla, mal content que no l'ayan provehit en res.

Dit dia don Juan Sentís, bisbe de Barcelona, provehit de virey del present principat, envià per medi de Miquel Bertran, archiver real y notari de manament, lo seu privilegi al diputat ecclesiàstich lo qual li digué que lo y dexàs perquè ell lo mostraria als condiputats y oydors, y lo dit Bertran respongué no u podia fer, perquè tenia orde exprés de sa excellència de no dexar-lo, y que lo dilluns següent volia jurar. Sabut assò per lo dit diputat persuadí al Bertran lo seguís, y posats en un cotxe se n'anaren a la Diputació ahont se ajuntà lo Consistori y respongueren al Bertran que'ls dexàs lo privilegi, per mirar consultar y registrar com se acostuma; y perquè no u volgué fer per no exir del orde, li digueren anàs en bona hora. Lo matex passà ab los consellers.

- C. 100v Dilluns a 12 de setembre 1622. Lo bisbe de Barcelona don Juan Sentís avent enviat als consellers de Barcelona lo seu privilegi de virey y sabent que a les vuyt hores de matí se era ajuntat lo Consell de Cent, envià una embaxada per part sua als consellers la qual los aportà lo seu official micer Palau, persuadint-los la admissió del privilegi. Lo Consell hagut sos parès delliberà fos feta

embaxada al senyor bisbe pregant-lo volgués allargar lo dia de son jurament perquè lo cas era àrduo y tots lo consultassen a sa magestat y de assò fos feta embaxada al senyor bisbe y altra al reverent Capítol pregant-lo interse-dís ab sa senyoria volgués condesendrer ab la petició de la Ciutat. Aportaren la embaxada al senyor bisbe, Francesch Cornet, cavaller, y [...], y al primer encuentre com véu lo tractavan de senyoria prengué gran còlera y no'ls volgué escoltar ni donar lloch a la embaxada. Presentaren-la en escrits com la aportavan y no volent-la rebrer la y llançaren en terra dient-li: «Aquí la té, la vosa senyoria» que fou picar-lo de nou y encendrer-lo més en còlera, y girant-se devés ells los digué no'ls ne sabia ni grat ni gràcies, que miraria lo que son Consell li aconsellaria, y ab axò entenia posar en executió lo orde li avia enviat sa magestat. Lo reverent Capítol de Barcelona rebuda la embaxada dels consellers envià al bisbe sa embaxada sup-licant lo matex que la Ciutat. Digué ni podia ni volia fer lo que li demanavan, perquè tenia orde de sa magestat de jurar. Volgué tractar-los de vós. Picaren-se que ans de jurar los tractàs axí. Partiren-se malcontents. Enviaren embaxada a la Ciutat que lo Capítol estaria a tota dellibe-ració de la Ciutat. Los diputats feren lo matex, lo Bras militar altre tant. Ajuntàs aquest Consell a les vuyt de matí, foren les nou de la nit quant se acabà. Lo Capítol cada dia, acabant vespres, baxà a la capella de Santa Eulàlia pregant a Déu per lo bon succès de tot.

Dimarts a 13, a 4 de la tarda, regent y canceller ana-ren a casa del bisbe elet virey.

C. 101

Dimarts a 13 de setembre 1622 havent espirat micer Hierònym Rubió, escarceller major de la real presó de Barcelona, la nit presedent, des que fou entès per los consellers ab tota prestesa se apoderaren de la presó com és costum y al punt feren regonèxer portes, finestres y quant hi avia, y remendar tot lo que necessitava de adobs, ab ànimo de que si lo bisbe jurava sens assistència de diputats y consellers com se deya volia jurar, los conse-

llers no li donarian possessió ni li dexarian exercir cosa en dites presons.

Sabut per lo bisbe lo que passava, juntà en sa casa canceller, regent y demás doctors del Consell per lo fet occorrent. Y tractant-se de si avia jurat anar ab violència a la presó y pendrer les claus dels ministres hi avia posats la Ciutat. Tots los doctors lo y desaconsellaren y diu-se que micer Hierònym Sant li digué que ell no penssa-va anar a morir tant voluntàriament, que més se estimava que lo rey nostre senyor li llevàs la cota que ell, si lo senyor bisbe volia com a virey anar a la presó, ell no le y acompanyaria.

C. 102 Dimecres a 14 trobant-se en la vila de Castelló de Empúrias don Francisco de Ortophà y micer [...] Arquer de Perpinyà lo jove (fill de micer Arquer, assessor de la Capitania general de Rosselló), qui eran estats dels cavallers que eran anats a Narbona a veure lo rey de França, ratificaren lo que tinch escrit a 17 de juliol y comptaren *me presente* que exit de Narbona ana à Basiés ahont estigué vint y dos dias esperant lo de Pernon que tornàs del romiatge avia fet en Catalunya. Que quant lo rey entrà en Besiés, a la porta per hont entrà li avian fet un geroglífich que en summa contenia totas las asanyas del rey Henrich, son para, y una lletra en fin francès que en suma deya no serian las suas menors que las del para. Seguíal lo embaxador de Espanya, lo marquès de [...] y a sombra sua estos dos y alguns altres cavallers espanyols. Y referiren que tornat lo de Pernon en Basiés digué al rey fes moltes gràcias al embaxador de Espanya de las devocions y pregàrias que ell avia vistas que feyan tots los espanyols perquè Nostre Senyor lo fes victoriós en las batallas, que ell se era molt alegrat de veurer ab quanta alegria tractavan de sos fets y lo contento que tenian de sas victòrias. Que lo dit duch de Pernon envià de sa part pròpria un recado al dit embaxador de Espanya agraphint-li lo bon tracte que avia trobat y les mostres de afabilitat li avian fet los espanyols en son viatge. Que a bé ell penssa-va y creya ho avian fet no per sos

mèrits sinó per la affició tenian al rey de França, son senyor, per ser cunyat del de Espanya, se era molt alegrat de veurer quant bé corresponian al amor que los dos reys se tenian. Al que lo embaxador de Espanya respongué rebia molt contento de que ell lo hagués tingut y lo assegurava que los espanyols sabian molt bé lo que ell merexia y que sabian considerar la una cosa y la altra y per totas dos lo estimavan. En aquestos temps com lo bon rey de França anava tant per lo entorn de Espanya, molts malalts de porcellanas no sols de Catalunya però també de Aragó, València y Castella, passavan ab desig y esperança de que lo rey los tocas y sen tornaren mal contents perquè lo rey no volgué tocar-los. Los quals per hont passavan llançavan fama que lo de Pernon ne era estat causa que venia mal content de Catalunya. Però aquestos cavallers Ortofa y Arquer contavan que estos peregrins ho allevavan al de Pernon y al de França. Que la veritat del fet era que lo de Pernon avia rebut un avís de que de Montpeller eran exits alguns heretges en hàbits de peregrins espanyols ab intent de matar-lo lo dia de la solemnitat acostantse-li com a malalts, y axí digué al rey que guardàs sa persona y la reputació y bona fama a Espanya. Y deyan estos cavallers que ja abans de rebre aquest avís lo rey estava ab delliber de no tocar a ningú. Perquè havent-li supplicat lo embaxador de Espanya fos servit senyalar dia y lloch per tocar-los, y que la pobre gent no hagués de anar seguint lo camp y las suas jornadas, digué lo rey no pensà fer diada de tocar los malalts estant com estava. Perquè bé sabia que alguns dias abans solian los reys encloure's y fer alguns dejunis y oracions y devocions, y la guerra no li donava gayre lloch pera retraure's. Y axí los peregrins no devian culpar ni al rey ni al duch de Prenon. Finalment feyan relació que lo rey casi cada dia va a casa y sempre aporta devant un criat qui li aporta las armas. Y que los de Montpeller¹³

C. 102v han terraplenadas totas las isglésias y desobre de ellas assentan la artillería contra lo camp dels catòlichs, entre

13. Segurament vol dir Muntalbà.

los quals n'i ha molts ab sas mullers y família dels que són exits de Montalvà. Vulla Déu per sa misericòrdia que ab goig cumplit tornen en sas casas.

Dijous a 15 de setembre 1622 perquè los consellers de Barcelona tingueren avís de que lo conseller en cap Pau de Altarriba estava en Madrid a la mort, y entengueren que micer Hierònym Oller qui procurava a velas desplegadas un lloch del real Consell per adjunció o altraments, y que Batista Cassedor procurava difinissen los comtes del temps fou thesorero real don Cristófol Gallart, vuy governador de Rosselló, son consogre, juntaren Consell de Cent y delliberaren enviar un embaxador a Madrid tret a sort, la qual tocà a Miquel Homs, senyor de Sant Jordi, al qual assossiaren micer Vinyes (advocat del Bras militar y lo Davus (?) *qui perturbat omnia*, qui lo any passat feya los memorials perquè no jurassen al duch de Alcalà) y revocaren dits micer Oller y Casador lo assosiat al conseller, despedint-los avís y orde que encontinent se'n tornassen.

C. 103

Divendres a 16 de setembre 1622 Domingo Montrodó, cavaller y syndich del Bras militar, vingué des de Barcelona y arribà a la vila de Castelló de Empúries sols per parlar-me. Pregant-me li donàs los primers pactes o concerts feren los catalans quant se donaren a Carlo Magno contenguts en uns privilegis trets del archiu de la isglésia metropolitana de Narbona. Doní lo que tenia, y encontinent se'n tornà.

En estos dias en Barcelona hisqueren en públich estampats dos memorials, hu català sens nom de autor en favor de la pretenció del virey y aquest certament fou de micer Francesch Aguiló, doctor novament promogut en lo real Consell, citant y corroborant lo que jo fiu per lo duch de Alcalà en abril 1621, y altro en lengua castellana fet en nom dels embaxadors que per los diputats estan en Madrid y és estampat en Barcelona per Hierònym Margarit. Scrigueren també molts un vot a la Diputació ab sas firmas y micer Fontanella y micer Vinyes *suppressis nominibus* altres memorials que assí van cusits. Molts pesquins hisqueren en estos dias contra lo pobre bisbe tractant-lo

de xarnego, fill de gavaig, traginer qui treginava peix de Tortosa a Çaragoça, y dient que si lo Papa Sixto 5 lo hagués pogut agafar lo haguera posat en galeras, dient-ho per un embust féu en un concurs de supposar un home per altre en lo examen, y après de descubert hagué de fugir de Roma. Entre altres pesquins per als consellers del rey toque a qui toque, hisqué un maliciós dient S. C. R. M. Ningun savi és de sa rahó si no és micer Cotaro, un innocent aconsellat de dos monas que daran deu Barcelonas per un cep de Mataró. Y si en la general (ja me entén) expulció fos anat lo acte igual ara no fóra aquest mal ni tant gran confusió.

Item durant aquestas barafundas lo governador de Catalunya don Alexos de Marimon, qui per dret de la pàtria encontinent avia de exercir son offici, vicerègia ab los doctors del real Consell en faltar lo virey, ab tot axò no's mogué de Gerona, perquè tingué carta del rey que no exercís la vicerègia. Aquí sí que y ha violació de constitucions, perquè entretant que tarda a jurar lo virey o que's disputa si jurerà o no, tot aquex temps avia de anar la vicerègia.

Governa en Barcelona tot aquest temps lo veguer don Hierònym de Peguera.

Concellers y diputats escriuen a tots los grans senyors castellans duch de Cessa, almirant de Castella, marquès de los Velles (nat en Barcelona), marquès de Camarasa, Marquès de Aytona, barcelonès, y altres que tenen estats en Catalunya perquè prengan per propi lo intersedir per la pretentió de la terra. Veja's a 4 novembre.

C. 103v Dissapte a 17 setembre 1622. En Castelló de Empúrias rebí carta de Barcelona de micer Luíz Besturz, doctor del real Consell, jutge de cort, dada en Barcelona a 15 ab què me demanava còpia dels matexos privilegis que lo dia abans se n'avía aportat Domingo Montrodó, syndich del Bras militar.

C. 104 Diumenje a 18 setembre 1622 partí de Barcelona Miquel Homs, senyor de Sant Jordi, per la embaxada de la Ciutat per a la cort a què fou extret dijous a 15. Acompanya'l micer [...] Vinyes, bort, fill de un capellà de Vich.

En est dia y tres següents en Perpinyà se fan las festas de la canonizació de la santa mara Teresa de Jhesús.

- C. 105 Dijous a 22 arribaren a Gerona lletras dels diputats de Catalunya y del Bras militar als prior y clavari de la confraria de Sant Jordi, y del Capítol de Barcelona al de Gerona, y de la Ciutat de Barcelona a la de Girona fent-los a saber lo que passava del jurament del bisbe que estava elet virey. Lo Bras militar no's pogué juntar dit dia. Delliberaren uns y altres escriurer al rey nostre senyor en recomendació de la pretentió dels diputats.

- C. 105v Divendres a 23. En Gerona se comenssan las festas de la canonizació de la santa mara Teresa de Jhesús.

Item en Madrid dit dia morí mossèn Pere Altarriba, conseller en cap de Barcelona.

Dissapte a 24 vingué nova en Barcelona com de part de la real magestat era estat manat als embaxadors de la Generalitat de Catalunya que dins breu termini hisquessen tots (sinó lo conseller de Barcelona) de Madrid a pena de dos mil ducats per quiscú, pagadors de béns propis, y que don Francisco de Rocabertí y Pau digué no entenien moure's, que primer no hagués vista la cara del rey o que lo executassen per las penas. Tingueren estes noves molt suspesos los ànimos fins que tingueren avís de que lo dit don Francisco de Rocabertí, rebut lo mandato, se n'era anat a don Baltazar de Súnega y lo avia supplicat fos servit representar a sa magestat la reputació de Catalunya, quant mal avia de aparèxer si los llançavan de Madrid. Lo qual li digué avisàs a sos companys no buidassen de Madrid però que se estiguessen quedos y no fessen cort fins tinguessen altre avís seu. Y lo terç dia saberen que lo mandato era procehit del viced canceller sens saber-ne cosa sa magestat, y se'ls envià un decret real que obstant lo mandato so'ls era fet no hisquessen de Madrid fins a tant hi hagués còpia de azèmilas en Madrit. Axí salvaren la reputació del mandato y beneficiaren als embaxadors catalans de què cobraren grans esperanças de ser ben despachats.

- C. 106 Diumenje a 25 de setembre 1622, a la posta de sol, en

las mars de Rosas y Quedaqués se sentiren grans tirs de artilleria a modo de bateria, y tocadas las oracions encara combatian. Foren las galleras de Cathalunya que per orde de diputats corrian la costa ab orde de arribar a Coplliure. Però lo temps no las dexà passar. Estigueren hi 8 o 10 dies.

Item dit dia succehí en Barcelona lo cas dels frares Predicadors ab los escolans de la Seu y capellans sacristans de la capella de la Immaculada Concepció de Nostra Senyora, que va escrit ab la carta va cusida de avís als 28 del corrent.

C. 106v Dimecres a 28. Veja's la lletra de Rafel Bolsach assí cusida ab aquest ✠ senyal.¹⁴

C. 107 Dijous a 29 de setembre 1622, a las quatre de la tarda, súbito devassall de aygua ab grans trons y llamps.

En Barcelona morí micer Baltazar Morell, doctor del real Consell de Catalunya. En janer 1624, en son lloch fou proveït micer Miquel Rollan qui aurà molts anys era jutge de cort.

Arribà nova de la mort de don Luíz Tena, bisbe de Tortosa, castellà, acèrrim enemich de Catalans. Déu lo tinga en sa glòria. Diu-se és mort de paciò de ànimo de la ocurrència dels negocis del virey. Succhí-li lo cardenal Espínola.

Divendres 30, dia de sant Hierònym, a las tres de matinada ab trons y llamps féu un gran devacell de aygua per espay de una hora o més.

C. 107v

OCTUBRE 1622

Dissapte, primer dia de octubre, a las dos de la matinada se posà a plourer ab gran fúria y trons y llamps, e incessantment ploqué fins a las deu tocadas. Féu grans danys en lo Rech del Molí de Castelló que'l rablí enderrocà una casa y molts parets de orts.

14. Vegeu annexos 55 segs.

- C. 109v Dilluns a 10 entraren en Barcelona micer [...] Çafont, hu dels tres que ab la embaxada anaren a Madrid a acompanyar al conseller Altariba. Y aquest entrà ab micer P. Pau Pastor, secretari del Consell de la Ciutat y T. Soler Ferran, notari de Barcelona, racional de la Ciutat, qui aportà la bossa, y altres dels qui anaren servint als embaxadors. Però micer Hierònym Oller, a qui lo conseller avia encomanats los papers de la embaxada, ni son company Batista Cassador, militar, ni son gendre don Ambròs Gallart no gosaren entrar sinó que restaren en Martorell, ahont encara eran lo dimecres següent, que se personà qui los hi véu. Ja que en Barcelona saberen restavan a Martorell pensant que aquella nit entrarian los aguardaren al portal de Sant Antoni una infinitat de minyons per apedregar-los. Acàs se acertà hora tarda entrar don Pedro Vives qui venia de València per embarcar-se per virey de Sardenya. Pensant los minyons era micer Oller pretaren-lo a ell y agafant a pedradas de tal manera que a ser més vespre ne haguera hagut massa, fins que conexent ab la gent que no eran los que cercaven llavons cessaren. Entraren après los de micer Oller de nits y per lo portal Nou al que se entengué y a hora que ja no si pensava que com tinch dit dimecres 12 encara los veren a Martorell.
- C. 110 Dimecres a 12 a la matinada passaren per devant Rosas onze galeras, entre las quals eran set de Nàpols y las altrás de Gènova y Sicília. Aportan lo duch de Alba a virey de Nàpols. Estas galeras han estat tot lo estiu per la costa de Catalunya y Espanya.
- C. 110v Dijous a 13 de octubre 1622 ajustàs Consell en la Casa de la Ciutat de Barcelona al qual cridats micer Oller, micer Safont y Batista Cassador, lo Çafont acudí de bona gana ; Oller y Caçador quant veren lo pas segur de motí de poble, però no escaparen de baldons, infàmies y moltes verbals injúries. Primer acudí Cassador y en comparació de Oller fou poch lo vexament li donà la turba que estava fora y dins Casa de la Ciutat, però arribant últim lo Oller, fou cosa de bergants y pescateria lo de las cosas de oprobi

y fàstigs li digueren. Era's juntat lo Consell a las deu de matinada y isqueren-ne a las quatra de la matinada del endemà, exigint-los las depositions sobre lo que'ls demanavan en lo de què eran acusats. Dix-se los avian donat defenssas pera fins al endemà dels Morts.

Aquesta semmana los frares Recolets Franciscos qui anavan foragits de alguns de sos convents per lo que se ha comtat en agost, se juntaren en dos tropas, y la una se acomodà a Nostra Senyora del Roure, que'l doctor micer Miquel Prats, natural de Figueras, de dita casa pabordre, los hi acullí a una llegua de Figueras; la altra part fou més astuta, que entrà ab ardit y se apoderà del convent de Sant Sebastià de La Bisbal que un dia sobre lo mig dia, en hora que sabian solian ser los frares Observants en refector, anà un secular ab unas offertas a la porteria dient al porter las aportàs al pare guardià. Lo porter volia tancar la porta, lo secular ab bonas se arrimà contra ella y li digué anàs que no y avia per què tancar, puix ell era allí; altercajant los dos arribaren divuyt frares Recolets, apoderant-se del porter trobaren a tots los Observants en refectori. Hagué y punyadas de part a part y un trist Observant que volgué saltar per una finestra se rompé un bras. *Vide* a 9 de noembre.

C. 111v Dilluns a 17. La galera patrona de Catalunya aportant a don Hierònym Pimentel, general de la cavalleria de Milà, entrà al port de Quedaqués ahont per tremontana està alguns quinze dias. *Vide* a 27.

C. 113 Dissapte a 22 de octubre 1622 partí de Geron don Alexos de Marimon, governador de Catalunya, anant-s'en a la sua baronia de Sant Marçal, tras Montcada, en Vallès, acostant-se a Barcelona perquè hi sia prest si ha de exercir son càrrech vicerègia. Tot lo bisbat de Geron lo flas-tomà per las moltras vexacions ha fetas de consell del lladra de micer Marçal de La Bisbal, son assessor assumpt, que micer Gaspar Segarra, son assessor ordinari, no'l seguia per no poder-se sufrir lo hu al altre.

Publicà's la mercè que lo rey ha feta a micer Joan Batista Gurí de Barcelona, per lo lloch de jutge de cort

del real Consell de Mallorca, que tenia abans lo regent Gràcia. Esta provisió és miranda per ésser estat lo micer Guri hu dels doctors qui com a advocat de la Ciutat ha firmat a la Diputació lo memorial contra lo rey que no podia criar virey que no hagués jurat. *Ego autem* que l'he seguit resto al sereno. *Adde quod* apenas gosà lo Gori de la nova y perabens per vuit dias, quant ja per orde de sa magestat li fou suspesa la gràcia per lo que avia firmat contra la real magestat.

C. 114 Dijous a 27 a la senyora Salvadora, segona muller mia, ab acte rebut en poder de Miquel Moner, notari públich de la vila de Castelló de Empúrias, micer Jaume Vanover, son germà, féu venda a carta de gràcia de tota aquella casa y pati y hort que ell tenia y possehia, com a hereu de micer Miquel Montserrat Vanover, son para, situats en dita vila en la partida dita lo Puig Salner per preu de doscentas y deu lliures. Vulla Déu sia per bé de tots. Acabà-la de vendre a totas passadas a 18 octubre 1626 *penes eundem* Moner. Veja's dit dia de 18 octubre 1626.

Lo matex dia en la matinada en la vila de Perpinyà morí don Honofre Reart, natural de dita vila, que era estat bon doctor en theologia, de bona vida y costums, canonge de la Seu de Barcelona, de allí promogut a bisbe de Helna, après a Vich, finalment a Gerona, ahont havent viscut molts anys en santa vellesa y tot donat a oració, se li posà escrúpol no podia salvar-se bisbe per no ésser home que's sabés entreposar en cosas de govern. Y axí renuncià lo bisbat en mans del Santíssim ab retenció de 2 mil lliures de penssió, y succehí-li don Pedro de Montcada, qui morí abans que ell y per mort del qual és estat proveït Francesc Senjust, qui era bisbe de Helna. Diu-se que vuyt dias ans que no s'enmalaltís li offerí Senjust 4 mil lliures per redemptió de la penssió, y no u volgué fer. Tenian-li tant guanyat lo cor sos nebots que'l perdian, y a no haver tinguts nebots no y avia millor prelat. Aya'l Déu trobat en estat de gràcia. Diu-se per cert que ans de ser enterrat, anant-li a besar la mà, un ciego cobrà vista.

C. 114v Dijous a 27 de octubre 1622 T. Planas, veedor de la

galera patrona de Catalunya, qui estava al port de Cadaqués, vingué a la vila de Castelló de Empúries, ahont micer Joan Viver li féu una requesta per presentar al provehidor, perquè los bescuyts eran passats ab cendra y terra, y enmalaltia's la xurma y los soldats per lo mal recapte. Maldat grandíssima però fàcil per a mercader, que per guanyar un real vendran a Christo altra vegada. Ha vingut bé per lo que en esta vila se estava fulminant procés de agavelladors contra Salvador Blanch, de Sant Feliu de Guíxols, y altres qui en nom de Joan Pau Canoves y altres, com a provehidors de las galeras de Catalunya, no dexavan blat en la terra. Tant, que dit Blanch ab sa deposició confessà que des de Sant Feliu a Torroella de Montgrí no y avia hagut blat venal que ell no l'hagués comprat, y que del comtat de Empúries ne avia tretas tres mil y set fins en vuytcentas quarteras y encara tenia orde de comprar-ne fins en sinch mil més. Ara vejам com podian gastar tant de blat dos galeras y a las quals donan lo bescuit pastat ab cendra. De tot han escrit los cònsols de Castelló a Diputats enviant-hi a Antoni Lombardia, argenter, cònsol segon per qui jo, com a advocat de la vila, fiu la lletra juntament ab altra per a Arbeca per a la duquessa de Cardona, comtessa de Empúries, ab llarga instrucció dels procehiments se feyan contra agabelladors qui eran afavorits dels officials del comtat.

C. 115v Diumenje a 30 de octubre 1622 axamoràs un poch la tremontana y la patrona de Catalunya ix de Cadaqués tirant al llevant. Tornà lo temporal y la areconà a Coblliure, ahon estigué fins a dimecres o dijous a 9 o 10 de novembre.

Ve correu de Madrid per als consellers y diputats de Barcelona per lo fet del jurament del virey, pera que lo jurassen per un any. *Vide* a 3 noembre.

Intentan fugir los presos de la presó de Barcelona. Tot se sosegà.

Dilluns a 31 de octubre tornà correu de Madrid per lo bisbe elet virey per la vinguda del qual y de altre que arribà diumenje a 3 novembre se té Consell de Cent.

Dimecres a 2 de novembre, dia dels Morts, après de vespres en Barcelona fou combregat don Joan de Montcada, arcabisbe de Tarragona, estant en la casa vella dels comtes de Quirra qui vuy és de don Joseph de Cardona a la baxada de Sant Miquel. Aportaren-li lo Viàtic sacratíssim desde la Seu. Lo qual aportà y li administrà lo bisbe de Barcelona don Joan Sentís, elet virey de Catalunya. Acompanyaren-lo los consellers aportant lo tàlem, devant del qual anavan trenta atxas blanques. Seguí la processó gran còpia de gent de la més florida y granada de la ciutat, qui se eran congregats a la Seu. Morí la matexa nit a la matinada. *Eius anima requiescat in pace*, que en vida prou ha estat desasossegada.

C. 116v Dijous a 3 de novembre 1622 en Barcelona morí don Joan de Montcada, arcabisbe de Tarragona, a [?] horas de la matinada estant a la baxada de Sant Miquel a la casa que *ollim* era dels Centellas, comtes de Quirra, y vuy de don Joseph de Cardona. Aportaren-se'l-ne depositat a Pedralbas. Los de Tarragona poden dir que li han guanyat las causas. Diu-se que ell y lo bisbe de Tortosa serian morts de paciò de ànimo de las turbulèncias que corren en Barcelona. Fórem condexebls en Leyda en lo any 1586, que ell hi vingué [de] més edat que jo, que ja en 1585 hi era. Fou molt senyor meu y me honrà sempre en quant podia. *Eius anima in bonis demoretur*.

En est temps lo bisbe elet de Helna qui estigué mal, comenssà anar de convalecència. Diu-se també estava mal de pasció de ànimo, que lo Núncio de Espanya dias atràs despachà un butlletó dirigit a ell y al degà de Barcelona, don Francisco Terré, y a Paulo Pla, canonje de Barcelona y ardiaca de Panadès, y a qualsevol de ells perquè rebessen lo jurament al virey y han trobat que era curt y no ha abastat a lligar.

Divendres a 4. Consellers de Barcelona juntan Consell y los diputats Braços per lo del jurament del virey y sempre se resol no li fassan assistència. Tingué's aquest

Consell a propòsit de que com los consellers (conforme esta dit a 16 setembre) haguessen escrit a diversos senyors de cort intercedissen ab sa magestat pera què condesendís ab lo que la terra supplicava, y hu de ells fos lo duch de Cessa, com avia de ser medi per los consellers, los res-pongué esforçant ab sa carta de que jurassen lo bisbe per cert temps prometent-los que dins dit temps lo rey vindria a jurar y quant no fos vingut en dit temps immediatament passat aquell, anàs la governació. Perçò se avia ajuntat aquest y altres Consells y sempre prevalgué lo vot de que en ninguna manera lo jurassen.

C. 117v Dilluns a 7 de novembre 1622 en Barcelona se tocà a Consell tot lo dia y no's pogué ajuntar que may hi hagué número cumplit. Ajuntà's lo endemà.

Dimarts a 8 de novembre 1622, lo Consell de Cent que no se era pogut ajuntar lo dia abans se clogué a fi y effecte de publicar los consellers al Consell de Cent algunes cartas avian escrites per enviar a cort. Legides les cartas y disolt ja lo Consell manaren los consellers axí a les oracions tornar a tocar la campana y tocà fins entre onze y dotze de la nit que's tornà a aplegar lo Consell, per ço que avian entès que los diputats y oïdors de Catalunya, diputat ecclesiàstich, diputat militar y oïdor ecclesiàstich, vacillavan, avian escrit al rey nostre senyor diferentment del passat, dient no's perdía per ells lo jurament del virey, sinó per la Ciutat. Y axí lo Consell féu despedir correu ab promesa de que si partia encontinent y passava devant del correu de diputats, per totes las lleguas que li passaria devant li donarian a rahó de divuyt reals per llegua y assò a més de son salari ordinari, donant-li també orde donàs llurs cartas als embaxadors de la Diputació ab las quals se'ls pregava no donassen las cartas de diputats quant las rebrian ni's vessen en ninguna manera, ans bé las cremassen. Eren-se retirats los diputats quant sentiren la campana y remor del poble y oprobis no'ls deian per los carrers y juntats en lo palau real, junt a la Seu, ahont estan lo diputat y lo oydor ecclesiàstichs, que no's tenian

C. 118 per segurs en la casa de la Diputació ahont de las personas

de Consistori era restat sol lo oydor militar [...] Caldes de Santa Fe, ab molts cavallers de part del qual oïdor y del estament militar contra los demás condiputats y oïdors passaren y concorregueren moltes requestas, y vingué a un tom de Déu no traguessen altres diputats sinó que aquestos absents se sotmeteren y tornaren a la Diputació. Sobre assò lo endemà concorregueren grans billets, hisqueren infames pesquinadas y libellos infamatoris que era vergonya y gran escàndol. Fes infinidas gràcias a mon Déu y Senyor que per medi suau de treballs me ha enviats, per lo número de fills (que són sis femelles y tres mascles), me ha tret de ma cara pàtria que no vés lo que passa y se espera sobre ella, que si m'i trobara com lo any passat escriguí en favor del rey lo primer memorial de sols dos que són exits en sa defensa; sa divina Magestat sab lo que hagueren fet de mi *manibus et lingua*. Ell sia alabat que *disponit omnia suaviter*.

C. 118v Dimecres a 9 de novembre 1622. En Barcelona se tornà a ajuntar lo Consell de Cent a las dotze de mitg dia y no's disgregà fins lo endemà dijous a las deu de matinada. En ell se llegiren los processos fets contra micer Hierònym Ollers, micer [...] Safont y Batista Cassador, embaxadors que eran estats a Madrid ab lo conseller Altariba. A micer Ollers condemnaren a privació de officis y beneficis de Casa de la Ciutat per temps de deu anys y a pagar vuytcentes lliuras. A Batista Cassador privat axí per sis anys y a restituir cincentas lliuras. També a micer Çafont privat per un any y a restituir doscentas lliuras. Y per posar estas cosas en executió de lo offici de escarceller mayor a que estos dias atràs era estat extret micer Oller, encontinent fou extret y posat en possessió Luíz Gualbes de Bonaventura, cavaller molt honrrat.

C. 119 Dijous a 10 de novembre 1622 maynà la tempestat de la tremontana, y a la nit se tornà a mourer, y durà fins a dilluns, a catorze, sens cessar.

Divendres a 11 lo rey nostre senyor despedex una amorosíssima carta per als consellers de Barcelona còpia de

la qual va assí insertada ab aquest ✠ senyal¹⁵ a la qual foren ingrats, perssistent sempre en què vinga a jurar-los sos privilegis que no volen altra cosa.

C. 119v Dissapte a 12 de novembre 1622 passà per Figueras un embaxador del regne de Nàpols per a Madrid, perquè en aquell regne no volen jurar al duch de Alba per virey, que primer no sàpian que lo rey aya jurat en Barcelona e los barcelonesos admès lo virey.¹⁶

C. 122v Dijous a 24 novembre 1622 se posà a plourer ab grandíssims llevants molts tirats y gran tempestat contínua fins al dissapte a la matinada que calmà lo llevant y corregué ponent y plogué menut, y anant a la vesprada màs menut. Hagué y lo divendres a vespre grans lamps a la part de orient. Lo dit dia a la matinada era vinguda lo Muga tant grossa que passava dellà la creu del pont nou. Totas las ortas dellà Sant Barthomeu y Sant Francesch y lo pla de Rosas, tot era un estany.

C. 123v Dimecres 30 foren extrets consellers en Barcelona. Per cap Luís Vileta (bort fill del canonje Vileta, gran doctor), doctor en medicina ; per segon, Francesc Cornet, cavaller ; per terç [...] Codina, ciutadà ; per quart, Pau Cathà, mercader ; per quint, Jaume Omet, flaçader.

C. 124

DEZEMBRE 1622

C. 125v Dissapte a 1622 arribà nova de la mort del vicecanceller de Aragó don Andreu Roig *cuius anima requiescat in pace* no obstant los malas obras me ha fetes o per ser jo cunyat de don Francisco Roig o per ma sort o per voler de Déu que serà lo més cert.

C. 126v Dissapte a 17 Consell de Cent per despatxar unas cartas que los consellers tenian escrites a la real magestat y a la senyora reyna, al príncep don Carlos, al cardenal infant don Ferrando y al arcabisbe de Granada, mestre de sa magestat, supplicant a sa magestat sia servit venir a jurar,

15. Vegeu annex 59.

16. A l'original diu «a los barceloneses».

y als demés, que le y pregunen o que dex anar la governació.

C. 127v Dissapte a 24. Alonço Aguado me scriu de Madrid que lo bisbat de Tortosa està provehit en lo cardenal Espínola, y lo vireynat de Catalunya (per après del ínterim del bisbe de Barcelona), en lo duch de Uzeda (fill del cardinal de Lerma), y lo offici de mayordom mayor de sa magestat en lo duch del Infantado ; lo de cavalerís mayor, en lo comte de Olivares. En consulta del arcabisbat de Tortosa don Gastó de Montcada, marquès de Aytona, germà mayor del mort arcabisbe don Juan. Lo bon marquès és desdichat, y per exir descartat ab honrra del Consell de Estat deu cercar aquesta traça.

Avisà lo matex de que se farà càstich exemplar en alguns de Barcelona, si nó juran lo virey, y que serà molt prest. *Que Deus avertat.*

Morí lo vicecanceller de Aragó, y lo reverent don Salvador Fontanet estava en pretenció justament ab lo Justicia de Aragó.

En cort renuncià Fontanet sa pretenció a prechs del comte de Olivares, per la pretenció de don Pedro de Gusman, germà del marquès de Camarasa.